Ч. 250 (14.793). Львів, субота 13. листопада 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.000.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Порозуміння між Льондоном і Саляманкою вже заключене.

Еспанський національний уряд оголосив учора вечором офиційний комунікат, яким повідомив, що директор дипльоматичного кабінету того уряду обмінявся в Андеї з британським амбасадором нотами у справі акредитування дипльоматичних агентів у Льондоні й Саляманці та підагентів у інших важніших місцевостях.

КОМПЕТЕНЦІЇ АГЕНТІВ.

Той самий комунікат еспанського національного уряду стверджує, що британські агенти й підагенти на території національної Еспанії матимуть право переписуватися шифрами, які не підпадатимуть під цензуру. Агенти еспанського національного уряду в Льондоні буде комунікуватися безпосередньо з британським міністром закордонних справ, такі самі права матиме британський агент у Саляманці.

Підагенти матимуть точно такі самі функції, як консулі: вони у першу чергу боронитимуть інтересів обох країв, дальше займатимуться морською плавбою

ЧЕРГА НА ФРАНЦІЮ.

Як говорять у політичних колах Брюселі, французький міністр закордонних справ Дельбос заявив учора підчас розмови з британським мінстром закорд. справ Іденом, що Франція вишле торговельних агентів на територію, яка підлягає урядові зі Саляманки. Він заявив, що французькі міністри соціялісти тому не противляться

ЯПОНІЯ ТА ПОРТУҐАЛІЯ ВИЗНАЮТЬ НЕБАВОМ ЕСПАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД.

Райтер приносить вістку, що Портуґалія та Японія рішені у найближчому часі визнати еспанський національний уряд

Напруження між Японією та В. Британією.

ЯПОНЦІ ХОТЯТЬ ЗАНЯТИ БРИТІЙСЬКУ КОНЦЕСІЮ.

Начальний комендант японських військ під Шанґаєм ґен. Матсуї заявив, що

японські війська обсадять частину міжнародньої концесії в Шанґаю.

Британський уряд ще не дістав тексту заяви ґен. Матсуї, але льондонські урядові кола підкреслюють, що комендант британської залоги в Шанґаю має широкі повновласти у справі оборони британської концесії.

Британське військо стрілятиме, якби японці намагалися заняти британську концесію.

АНГЛІЙЦІ ЗАТРИМАЛИ ЯПОНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Влада британської концесії в Шанґаю затримала на ріці Сучав японський корабель, що віз муніцію та припаси для японських частин.

Японці запротестували. Ґен. Матсуї заявив командантові британської ескадри, що японці будуть уживати до транспортів ріки Сучав і Ванно та не дозволять їх затримувати.

АТАКИ ПРЕСИ.

Щоденник „Йоміюя Шімбун", зближений до військових кол, завзято атакує Велику Британію, називаючи її „правдивим ворогом Японії" та висловлюючи переконання, що в теперішних операціях у північному Китаю справжнім ворогом є Англія. Доки цей ворог не переможений, годі очікувати вирішної перемоги.

У ФРАНЦУСЬКІЙ КОНЦЕСІЇ В ШАНҐАЮ ІНТЕРНОВАНО 10.000 КИТАЙЦІВ.

Влада французької концесії в Шанґаю інтернувала вчора коло 10.000 китайських вояків, жандармів і робітників, які втікли на територію концесії.

ЯПОНІЯ ВДРУГЕ ВІДКИНУЛА ЗАПРОШЕННЯ НА БРЮСЕЛЬСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

Британський уряд повідомив бельгійського амбасадора в Токіо, що він не приняв другого запрошення на конференцію сигнатарів договору 9-ох

Французький соціялістичний міністр про вартість франко-совітського союзу.

Соціялістичний міністр Фор виголосив у парляменті промову на тему французько-совітського союзу. Обговорюючи міжнароднє положення та питання помочі, яку Франція моглаб одержати від поодиноких заприязнених держав, між. Фор сказав м. ін. таке: „СССР лежить задалеко, крім того там розстріляно тисячі ґенералів та вищих старшин. І з якої причини? Що вони заграничні агенти? Коли цей заміт правдивий, то це дійсно страшне. Коли тисячі військових невинно пішло на розстріл, то чогож можемо надіятися від такої держави?

Жахлива катастрофа в Японії.

Велике пригноблення в цілій Японії викликала жахлива катастрофа, що скоїлася у префектур Ґумма. Узбіччя гори Канецці (2028 м) обсунулося й засипало цілу фабричну оселю, в підніжжі гори. Маси землі засипали будинок дирекції і фабричні будинки копальні соли й 54 будинки в яких мешкали гірники. Звал засипав імовірно 300 гірників і урядовців. Одночасно зі звалом вибухла сірка та склад вибухових матеріялів.

Рятункову акцію веде 1.500 пожежників. В рятунку перешкоджає сильна сніговія та сіркові опари.

Побоюються, що звали землі засипали теж шкільний будинок з кількома сотнями дітей.

—o—

Протикомуністичний фронт і Україна.

ОЦІНКА РИМСЬКОГО ПРОТОКОЛУ З УКРАЇНСЬКОГО ПОГЛЯДУ.

Львів, 12. листопада 1937.

Розглядаючи римський протокол з українського становища, мусимо ствердити його корисний вплив на оформлення протикомуністичного фронту.

У свому дотеперішньому складі він не давав нам основи до надто великого оптимізму. З обох контрагентів справді поважно анґажувалася проти СССР лише Японія — на жаль, наша батьківщина не лежить в обсягу її позитивних зацікавлень. Наша нація — це з японського погляду лише цінний деструктивний протисовітський чинник, що підіймаючи повстання, може звязати частину червоної армії, відтяжуючи далекосхідний фронт. На самому істнуванні Української Держави, держави положеної над далеким для японців Чорним Морем, їм ледви чи дуже залежить. Не виключене навіть, що японські політичні кола воліли би, щоб Росія мала вигідний доступ до Чорного Моря, бо тоді вона легше погодилась би з утратою свого далекосхідного побережжа. Можливо навіть, що японці раділи би, колиб російський натиск на чорноморські проливи знову скріпився, викликуючи ворожі настрої в Анґлії. Тоді знову віджила би традиційна анґльо-російська ворожнеча — ворожнеча між двома державами, неприхильними Японії.

На европейському відтинку протикомуністичного фронту виступала досі одинока Німеччина. Її офіційні представники чимало балакали на тему боротьби проти Комінтерну і СССР, не сказавши лише одного: куди саме йшла би та національ-соціялістична круціята проти Москви. Польща за сильна, щоб через свою територію перепустити німецькі війська, але за слаба, щоб рискувати новий київський похід; шлях крізь балтійські держави за вузький і перетятий польським Поморям, балтійський беріг СССР короткий і добре укріплений. З огляду на те пляни німецького походу на Москву залишилися реальними лише в уяві тих, що при політичних міркуваннях не люблять глядіти на географічну карту.

Одиноким наслідком грізних слів Гітлера, Ґебельса і тов. є покищо лише те, що в очах західної публичної опінії всяка протисовітська акція стала синонімом німецької експансії. Держави і народи европейського Сходу поділилися в очах західного обивателя на дві катеґорії „оборонців миру і демократії" (чит.: Совдепії) та на „німецькі Манджукуо". Адже у французьких та анґлійських публікаціях появилися карти майбутньої Німеччини — такої, якої собі бажае Гітлер — зі східним кордоном здовж Дону.

Без сумніву, поінформовані політичні кола вміють відділити дійсність від барокових прикрас ворожої пропаґанди, яка постійно оперує тим самим шаблоном „made in Berlin", винайденим ще за царських часів. Але й вони не можуть обігнатися від кошмарного спомину 1918. року, коли то польське королівство, український гетьманат, донське військо та грузинська республика орієнтувалася сліпо на Вільгельмштрассе, коли то сталеві пруські полки перемашерували европейський континент від

Балтійського Моря до Чорного і загрозили Середземне Море, Суез, Бассору, Індію.

Обставина, що протисовітська акція була німецьким монополем, була некорисна з погляду українських інтересів, які вимагали, щоби протисовітський фронт став міжнародним явищем. Тому ми з недовірям гляділи на східноафриканську війну, через яку Італія — одинока побіч Німеччини держава здібна до активного виступу проти СССР — звязувала свої сили на далекому чорному континенті і навіть наражувалась на велику катастрофу.

З тим більшою радістю мусимо ствердити, що Італія не заабсорбувалася вповні підбоям та загосподарювання Абісинії, що вона **залишилася** поважним чинником на европейській арені і навіть **виступила** на протибольшевицький фронт, покидаючи макіявельське кокетування Москви. Перед роком ми з признанням приняли першу рішучу протибольшевицьку промову Мусолінія (див. „Діло" з 5. листопада 1936), тепер витаємо на протибольшевицькому фронті Італію, яка виступила на ньому зовсім формально рамя об рамя з Німеччиною та Японією.

З українського погляду це явище дуже побажане як з військового, так і з дипльоматично-пропаґандивного погляду. На протисовітський фронт виступила сильна середземноморська держава, що має добрий морський доступ до наших побереж. Італійська фльота та звернені до Малої Азії гирла італійських батерій на островах Додеканезу ґарантують певніше, ніж яканебудь паперова конвенція, що на випадок нашого повстання Туреччина не замкне Босфору і Дарданелів, не перерве постачання воєнних матеріялів для нашої армії.

З другого боку поява Італії на протибольшевицькому фронті вириває жало ворожій пропаґанді, яка вже не може представляти протисовітської воєнної акції як імперіялістичну імпрезу. Годі підозрівати, щоб Італія, якій недостає капіталів на загосподарювання своєї безмірної африканської імепрії, шукала добичі над Чорним Морем. Але годі також припускати, щоб італійський уряд допустив німецькі впливи аж над Чорне Море. Фронт італійсько-німецького суперництва, який тепер зводиться до наддунайської кітловини, видовжився би далеко на схід, на Балкан і Левант; на місце слабого на морі СССР появилась би на лівій флянці Італії німецька морська сила. З цієї причини політичного характеру Італія мабуть бажатиме ізоляційної перегороди з незалежної України, що відгородилаб евентуальну німецьку добичу на руїнах СССР від середземноморського світу.

З господарського огляду для Італії, яка немало заробляла на торговлі та на транзиті з чорноморськими пристанями, є важне, щоб митні кордони відділили сточище Чорного Моря від північних пристаней — все одно: російських чи німецьких.

Цей господарський мотив, як теж ляк перед постійним російським напором на Царгород і східний басен Середземного Моря, дали італійській закордонній політиці постійну протиросійську орієнтацію, яка червоною ниткою тягнеться від минулого століття навіть за часів світової війни, коли то братерство зброї зовсім не злагіднювало завзятих позакулісових дипльоматичних інтриґ. Італія — новик на протибольшевицькому фронті, але не на протиросійському, тому треба припускати, що її провідні кола мають ясний образ майбутньої політичної карти Східної Европи; на всякий випадок мабуть ясніший, ніж Берлін, для якого ще ітснує дилема: національні держави, чи „единая неділимая", який ще не визбувся традиційного русофільства та бісмарківської концепції: постійної мирної забезпеки східного кордону.

Минулої суботи підписано в Римі дипльоматичний акт, який може мати поважний вплив на майбутнє нашої Батьківщини: протибольшевицький фронт дістав протимосковську закраску й оперся на ґеополітичних основах — тривкіших від актуальних ідеольоґічних.

(гал.).

НОВІ ВІДСТУПНИКИ.

НОВЕ СУМНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЯВИЩЕ.

Те, про що тут будемо казати, може декого здивує, може навіть вразить, але й така реакція наших громадян не може нас стримати від виконання свого денникарського обовязку, бо українське громадянство під цю важку хвилину повинно знати все, що діється в нетрах нашого народу, — чи це корисне та радісне, небезпечне та сумне.

Явище, яке хочемо тут насвітлити, обсервуємо на наших північно-західних етнографічних теренах уже від довшого часу. Колиж згадуємо про нього щойно тепер, то тому, що воно може загрожувати нашим національним інтересам.

А власне: на землях б. російської займанщини, де від сімнатятого року все наростала хвиля антимосковська й виявлялася в боротьбі з усіма залишками колишньої царської русифікації, сьогодні ця хвиля неначеб досягла своєї кульмінаційної точки й починає спадати.

І спадає вона з помітним схилом на Схід. Не в сторону Петрограду чи Москви, не в бік російської культури чи „братерства" та „єдности русскаго народа" (як у галицьких москвофілів), а покищо в напрямі якоїсь політичної абстракції, що складається зі згадок про передвоєнне життя всуміш з уявленнями сьогоднішнього „червоного раю" та відчувань власної сьогоднішньої дійсности.

Отже це не концепція, не якась ясна політична лінія, — це поки що хвиля настроїв — хвиля, що може наростати, але може й цілковито зникнути з поверхні життя. Все залежить і буде залежати від того, чи вітри, що цю хвилю підняли, будуть зміцнюватися чи навпаки слабнути.

Найкраще буде назвати цю політичну хвилю, здається: **новим дисиденством**, бо й джерела його і напрямні ті самі, що мало їх дисиденство старе: тут загроза життю національно-релігійному — рятунок може бути на Сході.

Хвилю дисидентських настроїв і то в їх початковому стані не можна інакше передати, як в окремих словах чи фразах та відчутому тоні й щирости. Найсумніше те, що сьогодні можна це вже відчути в ріжних шарах народу — від селянства до тої інтеліґенції, що брала значну активну участь у визвольних змаганнях.

Оминаємо тих селян, що під впливом безземелля, малоземелля і всяких злиднів та під впливом колишньої сельробівської, а нині — комуністичної аґітації, не ховаючись, живуть надіями на червону Москву. Цей факт уже підмітила й насвітлює навіть польська преса: це виразне, глибоке, майже стихійне модерне дисиденство з байдужістю до найвищих національних цінностей, а навіть з повним зреченням їх — до влиття в чуже море

Ці червоні дисиденти кажуть катеґорично: там наше спасення.

Другий шар селянства — старші й менше свідомі селяни, що не відчували колись і не можуть відчути сьогодні колишнього свого національного упослідження й політичного уярмлення, починає звертатися до спогадів про колишнє буденне життя.

— Що й казати! І сотські, і волосні старшини та писарі, вчителі, і навіть „поліцейскіе" були наші. Ідеш залізницею — кондуктор наш, підеш на пошту, до якогось уряду чи до „сідельца" монопольки — теж нашого побачиш. А скільки було наших фельдфеблів, вахмістрів, „разсильних", „сторожей" у ріжних канцеляріях! Куди ні зайдеш — чи до волости чи до якогось начальника, — балакаєш по нашому — і нічого. А вже на сходах, то інакше й не говорили.

А далі тихцем:

— Та й землі було більше, і платити треба було менше, і прикупити якусь десятину в пана можна було, і говорив той пан з нами по нашому, і взагалі — був чоловік собі господарем та й годі. Ех, колиб то!..

Кінчається розмова глибоким зідханням й чуханням за вухом. А іноді й запитом.

— А чи не маєте, пане, якої „старої" книжки... хочеться почитати...

Хочете все це перевірити? Підіть на відпусти, станьте поблизу тих гуртків селян, що повиходять з церкви чи зберуться на ярмарку, у млині, під волосним урядом і т. д. А як матимуть до вас довіря, то просто та щиро розкриють перед вами свої новодисидентські настрої.

Ця друга ґрупа нових дисидентів-селян каже не так катеґорично, як червоні селяни: напевно булоб ліпше...

Частина зросійщеної української інтеліґенції, що під впливом українського руху особливо в ділянці економічній, вже робила кроки в напрямі наближення до свого народу, звичайно, маючи надії на працю й заробітки; яку ви бачили вже в Просвітах і кооперативах, яка вже схилялася до розмосковлення церкви, — тепер ця інтеліґенція відступила на свої старі російські позиції, вертається до російського оточення та до російської мови.

Бо російськість ліпше оплачується: і підозріння в нельояльности нема, і лекше посаду дістати і організацію свою можна мати, ну і в світі щось таке діється... лише дивись, що большевики впадуть і вернуться старі часи. Бути-ж українцем — користи мало, а прикростей по вуха. Аби лише там на Сході швидше змінилося...

Особливо виразно відчуває корисність бути „русскіми" православне духовенство. Українці священники, діякони та дяки й під „опікою" раз-у-раз якісь неприємности мають, а „калі ти русскій" живеш собі спокійно, бо ніхто тебе ні в чому не підозріває, ніхто ні в чому не перешкоджає, навпаки — скрізь респект і поміч. І підкреслюється це на кожному кроці: хай звуть „мужики", що русскім сам Бог помагає.

Селяни це знають, бо аж занадто добре бачать на кожному кроці.

Ця інтеліґентська ґрупа дисидентів — це ті, що все далі відходять від українства й всякою ціною зберігають себе для майбутніх „змін", цупко тримаючись кожної своєї позиції, особливо — церкви.

Найновішим явищем є те, що серед тої частини української інтеліґенції, яка стояла на різко неґативній позиції до найменшого порозуміння не тільки з Москвою, але й з місцевими росіянами, вже теж помічаються прояви цієї недуги. Ріжниця лише та, що джерелом своїм вона має аналізу сучасної дійсности.

— Боротися з російщиною, — кажуть вони, — щоб зміцнюватися національно, це льоґічно, але витісняти все російське, щоб його місце займало інше, безоглядніше й небезпечніше чуже, це нонсенс: менше зло завжди ліпше, ніж більше. Візьміть, нпр. церкву. Боролися ми за українську мову, а нам для наших синів-вояків силоміць вводять у богослуження польську мову, якої самі поляки в костелі не хочуть і міцно тримаються латини. І так скрізь, у кожній ділянці життя, навіть у наших кооперативах та українських гімназіях, які створили та утримуємо власними засобами.

Далі йдуть теоретичні міркування про те, де більша небезпека для нації та що росіяни мають менше хисту асимілювати й тому подібні порівнання та підрахунки всіх „за" й „проти", всіх втрат там і тут і нарешті рисування перспектив майбутности по тому й по цьому боці.

Кінчається незясованим:

— Знаєте, того... справа наша дуже кепська, а здається буде ще гірше... читаєте „народові" часописи?..

Розпачливий рух рукою й гірке зідхання.

Колиж розмова продовжується, то раптовий скок:

— А що ви думаєте про те, що діється на нашому Сході? Чи довго ще втримаються червоні? Я думаю..

І враз:

— Чули про новий проект спільного українсько-російського наступу від Чорного Моря?..

І знову давно знане всім фантазування про зміни в поглядах росіян, про можливі порозуміння й т. д.

Але справа не в усіх цих міркуваннях та фантазуваннях, не в словах і фразах, а в психічному заламуванні, в настроях відступства, у свого роду психозі, що зроджується із зневіри,

з психіки людини, яка топлячись хапається, як то кажуть, за бритву, чи рятуючись від вогню, кидається в полумя.

Цікаво, що подібні настрої вже помічаються й в тому таборі, який досі вірив у рятунок у „порозумінні" та „співпраці".

— Мабуть, прийде черга й на нас... — останній їх мінорний акорд.

Одним словом, північно-західні землі входять у нову фазу політичних настроїв, покищо хаотичних, поверхових, неусвідомлених. Але поява й наростання цих настроїв як психічне явище, це факт. І треба брати його таким, яким він є.

Явище втечі від рідного це плід не чиєїсь агітації чи інших заходів, а природне шукання виходу з небезпеки крізь дальшу небезпеку, в надії, що цю другу небезпеку якось вдасться перескочити, — бо навіть більша, але дальша небезпека завжди видається меншою, ніж ближча.

Джерелом тих нових настроїв, що починають проникати в усі клітини українського національного тіла, є сьогоднішній стан із виглядами на погіршення.

Річ ясна, що вони однаково небезпечні для польської сторони, як і для нас.

Українське громадянство, маючи перед собою велику дальшу мету, мусить усіма засобами поборювати новодисидентські настрої серед українського народу.

Але зміни сучасної дійсности — джерела дисидентських настроїв — від нас не залежать, а тому й наша боротьба з цими настроями не має виглядів на повний успіх. І тим більше, що небезпечніше для польської сторони новодисидентство підтримується, власне як засіб проти нас.

Можемо називати це політичним парадоксом, безглуздям, самогубством, але від цього слаба нам потіха, — факт залишається фактом і ми мусимо про нього знати та з ним рахуватися.

О. С—ський.

Шляхом Витовта і Похмурого Маршала на — Білорусь.

РЕПОРТАЖ.

Варшава-Вильно, початок листопада.

Осінні дні конають у варшавських парках, захлистуєшся кровотоком листя, що відзеленіло.

Золота агонія сповита соняшною тишею дивно сильно контрастує з галасом неагавної політичної балаканини, що наповняє нездоровим рокотом каварні, всі відомі та невідомі сховища підхмеленої надією товстенького дисконта польської політикерії.

Дотасаюче осіннє сонце кличе за місто. Варшава відлихає маревом видуманих сензацій. Чомуж не вирватись на кілька днів у поле, в ліс, і взагалі кудись, де крім плитенької балаканини можна побачити самі проблеми живі, не впихнені в крикливі рямці репортерської, газетної тенденції. Який напрям, який шлях вибрати, кудиб поїхати?

На цей раз їдемо до Вильна

ТРАФАРЕТ ПОДОРЖНІХ РОЗМОВ.

Інституція т. зв. популярних поїздів має добрі і лихі сторінки. До перших належить нумерація сідальних місць, другі промовляють до подорожнього сумнівним чаром персональної сорокатости прогульковців.

Для журналіста такий поїзд (15 пульманів, 700 осіб, 8 годин їзди) може бути несогіршою нагодою до пригоди і незлим тереном обсервації, бо життя і люди ніде так вірно не лишають свого відблиску, як в лякерованих коробках подорожніх машин усіх родів. „Подорож вчить і забавляє", казали старинні і мали повну рацію. Люди в дорозі бувають говіркіші, свобідніші, думають сміливіше, оригінальніше і тому краще віддзеркалюють правдивий трафарет життя.

Паню докторову з „візаві" турбує справа князя Радзівілла, (говоримо про давню славу Литви). „Якто так. — толкує вона — князь Михайло Радзівіл жениться зі звичайною жидівкою Єнтою Кранц?, вже навіть міліони майна їй записав, як так можна, хто на це дозволяє, де суд, поліція, де закони?"

Пані докторова, очевидно, не знає законодавства і це їй байдуже, але їй не байдуже коли в репертуарі її спліток треба женити рідного магната з жидівкою. Цеж страх подумати!!

Але вже цілком інакше думає урядовець зпід вікна. Він читає „Дзєннік Людови" і „Вядомосці Літерацке" і навіть не погляне в сторону студента, що (якби тут авдиторія, а не вагон) — здається жадібно гепнув би ним за вікно із переможним криком: „Смерть жидокомуні!"

На коридорах голос має молодь, себто молоді панове і „молоді" пані. Тут дискусії далекі від політики, від книжкового тону, зате наближені до кіна, спорту, бріджа, фотознимок, танців, флірту, сміху...

Ще далі, десь в останньому купе (для подорожніх із псами) дві пані посварилися за сучку, на крайнім коридорі роздута гармонія відрізує музикальним слухачам безкровно вуха. Поїзд їде до Вильна через шмат Полісся, що сповилося у непроглядній ночі і через Гродно, що заблимало лоєвими свічками фіякерських повозок.

Кондуктор з нової бригади має вже співний голос і поліські очі. Він пяний (ну, так зимно!) і то не горілкою, лише самогоном. Вправний нюх відразу це відчує.

„МАНДРІВНИЙ ЕМІГРАНТ".

Чорноока пані директорка (люди у вагоні швидко дають себе розшифровувати) любить балакати про музику; вона захоплюється українськими піснями, знає навіть твори Лисенка.

— А звідки ви їх знаєте? — питає сивий, хоч ще не цілком старий музика із кутка.

— З України. Я з Києва, мій чоловік поляк і я полька, але ми вважаємо себе українцями, а ви — питає музику — теж може українець?

— Я? Ні, я... росіянин — відповідає той збентежений.

Мені випадає вийти з переділу, бо перед кількома хвилинами той сам пан-музика, декляруючи себе українцем, турбувався тим, що ці

ЕДМОНДО ДЕ АМІЧІС.

Із записника батька.

(Докінчення).

Не знаю, чи всі батьки добачують у своїх діточках те, що я добачую; знаю тільки те, що чим більше вдивляюся в нього, тим більше подивляю безмірні солодощі дитячого віку, які либонь є нагородою від Бога за тривожні і журливі моменти, які він нам приносить. Має порухи голови, вияви здивування, блиски усмішок, перелетні жести, химери, кокетерію невловну, що добувають з мене крик любови. — „Не спокушуй мене!" — говорю йому нераз. І з цією захопливою привабливістю жестів і вражінь іде вкупі незмірна ріжнородність, безупинна переміна, ненадійність кожного руху. Здається мені, що замкнутий з ним у пустому замку, без книжок, без праці, з єдиним обовязком берігти його, я не зазнав би ні години нудьги.

* * *

Говорячи, починає лучити два речення. Яка це для мене роскіш слідкувати уважно за його томлизим висловом своєї думки, придивлятися, якими дивоглядними штуками він виповідає найзвичайнішу ідею, з якими комічними мінами вимовляє кожне нове слово, як натягає, перевертає і насилує свій малий капітал двацятьпятьох слів; яке дивоглядне каліччення, які величенські прогріхи проти граматики, які небувалі й неймовірні промахи виявляє з найневиннішою певністю себе! І горе, якби так хто засміявся йому в лице! Тай цікаве, як у цій його перекрученій і неправильній мові одної днини виправляється одне слово, другої днини угиняються слова і поволеньки слова розміщуються як слід, і трудні приголосні виходять легкими й виразними, аж врешті струмент, доповнений і настроєний зможе взяти участь у концерті хатньої розмови, виявляючи тільки деколи фальшивий тон.

* * *

Дивно, що я сьогодні вперше про це думаю: те личко, той голосочок, та янгольська привабливість, які тепер розяснюють моє життя, за який рік-два перестануть існувати. Кожна переминаюча днина відіймає мені щось із цього рожевого дитяти. За який рік воно матиме інше обличчя, говоритиме іншим голосом, буде поводитися інакше, із сьогоднішної істоти залишиться мені хіба який портрет, який спогад. Це маленьке тіло є тільки формою, що пересувається попри мої очі, і яка мусить пропасти. Говорю нісенітниці; та ця думка смутить мене.

* * *

Не можу тепер ніяк зрозуміти, як це я міг жити так довго і вважати себе трохи нещасливим у хаті вічно спокійній, де не було ніколи ніодного крісла не на своєму місці, де не розбилася ніколи пляшка, де ніколи не можна було спотикнутися на ляльці, де ніколи не робили гусок з паперу, де ніколи ніхто не сидів під столом, де існували тільки велитенські ложа, де вчувалося тільки повільні і важкі кроки, де можна було чути тільки зрівноважені голоси, що говорили, без граматичних помилок, про речі все розумні.

* * *

Нераз бачучи його таким гарно одітим і випеканим, з купою забавок перед собою, кажу сам до себе: „А якби так ненадійна зміна долі зневолила мене перестати кохати його в такий спосіб? Вся моя кров на цю думку заворушується нагально, а водночас моє чоло підіймається і мій дух росте. Ох, це не станеться ніколи, моя дитино! хочби довелося купити кожну твою забавку одною ніччю праці, добути кожний твій новий одяг одною зморщкою на чолі, заплатити за кожний твій радісний день жмутком сивого волосся, зберігти рожеву барву твого личка мукою мого мізку і моїх кісток! Що обходило би мене, що люди сміялись би з мого вимарнілого обличчя і з мого брудного одягу? Я повів би тебе на прогулку в якусь запустілу сторону в полі і дивився би на заходяче сонце, пригортаючи до серця твою голову. Ох, не бійся! Між тобою і вбогістю стоїть моїх трицять років, моя непереможна воля і сили, розмірені любовю, яка мене зїдає.

* * *

Сьогодні я зготовив для нього купіль у вазі на зупу, і дивлячися на нього, як він голий і гарний полоскався у воді, я думав: „А проте ці бідні істоти винищує лихоманка, осліплює віспа, задавлює конвульсійний кашель, видушує круп — і треба дивитися, як вони чорніють, мучаться в дрижаках, вибалушують очі, повні сліз, благають порятунку, вимахуючи ручентами, і витягаються в агонії; треба дивитися, як їх замикають у скриньку, виносять здому оповитих в чорне рядно, опускають в яму і засипають землею та камінням; а потім вертаються додому і думати, що вони лежать самі-самісінькі під снігом, серед по-

„кляті" москалі загарбали нам Чайковського (музика розмовляв зі мною при вікні).
Якто наші люди бояться свого імени там де треба і не треба! Видно — ми народ сильний, коли лячно прилюдно вимовити нашу назву...
Але музика-емігрант не зрозумів зле мого виходу.
За якийсь час уже „щиренько" частував мене папіроскою і набивав мої вуха довгим оповіданням про те, як тужить за „Вкраїною", як бідував, чому продати мусів віллю у Пястові, чи прийде ще нагода повороту до Золотоверхого..."
Важко відповідати людям на питання, в яких нема оцінки вартости і пропорції у величинах. Що можна сказати екс-власникові віллі у Пястові про „Золотоверхий"? Про зїзд емігрантів у Варшаві він уже й так знає, не поїхав сам, бо не платить членської вкладки і взагалі... „шкода часу".

ЛЕКТУРА У ВАҐОНІ.

За вікнами ваґону — ніч, у ваґонах палають лямпи. Подорожні вже втомлені; дехто заснув, а дехто лише дрімає. Незамучена ще гармонія хрипить нерівними тонами віденський вальс. Виймаю книжку. Читаю.

Небагато книжок написано про істнування, долю і змагання братнього нам білоруського народу. З білоруською справою взагалі погано. Оповідав мені на днях один наш диплёмат, що на заході, в Европі, про Білорусь забули вже і те, що було відоме (тяжко випрацьоване у передпокоях вільсонівських кабінетів) у незабутні роки „самоозначення" націй. Не краще з білоруською справою і в нас. Та чи взагалі було коли добре?

Покійний Леон Васілевський на 248 стор. своєї „Литви й Білоруси", яку держу в руках, говорив свого часу таке:

„З усіх національних меншин у Польщі — білорусини є найбільше скривджені, що видно м. ін. з цифр про білоруське шкільництво. Білоруських народніх шкіл було у 1924 р. ледви 30, середніх заведень 2 (оба приватні), учительських семинарій ніодної. Отже нічого дивного, що білоруська справа стає одною з найбільш пекучихх кресових проблем, передовсім з огляду на діяння закордонної протипольської пропаганди".

Леон Васілевський мав — популярно кажучи — у білорусинів марку не дуже симпатично до них настроєного політика, але правду в очі, навіть таку, що для багатьох його земляків могла бути несимпатична, не завагався говорити ніколи.

І тим дивніше читати другу польську працю про Білорусь (Ст. Єльського), де автор наївно дивується, що білорусини не можуть використати у практиці теоретично признаних їм урядом можливостей. Наївні білорусини, чи ультра-наївний автор? Та не про те заведемо тут розмову, бо є ще цікавіші актуалії.

Адольф Бохенський безсумнівно дуже твердий політик, що вміє передбачувати. Отож Адольф Бохенський у своїй цікавій найновішій праці розглядає майбутні політичні можливости своєї батьківщини, положеної „між Німеччиною та Росією", радить землякам змінити курс супроти Білоруси і підтримати її плечима. Підтримка майбутньої білоруської держави дана поляками ослабить — на авторову гадку — Московщину, дасть полякам іще один козир у диплёматичній грі контра майбутньої „німецькофільської" України, забезпечить Польщу від (це читаємо між рядками) союзу Україна-Білорусь.

Бохенський любить говорити на основі фактів і твердих діягноз. Ця остання діягноза для нас незрозуміла а цікава. Чомуж би не провірити її на місці? Хіба найкраще про це все може розказати сама посестра — Білорусь. Побачимо.

Ось поїзд вкочується вже на перон. Ми у Вильні.

Роман Гучванович.

Новий протизаконний розпорядок старости.

КТО ПРАЦЮЄ НАД ЗАГОСТРЕННЯМ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВЗАЄМИН?

Станиславівський староста Юрій Мушинський видав такий розпорядок:

Starosta Powiatowy stanisławowski. № BB. 7/37. Stanisławów, dnia 19. października 1937. Prowadzenie rejestrów mieszkańców — język. W czasie przeprowadzonych w bież. roku lustracyj Biur Ewidencji i Kontroli Ruchu Ludności stwierdzono, że obywatele polscy narodowości ukraińskiej (rusińskiej) dokonywują zameldowań i wymeldowań, przewidzianych art. 7—17. rozp. Prezydenta R. P. z dnia 16. marca 1928 r. (Dz. U. R. P. № 32, poz. 399) w brzmeniu ustawy z dnia 15. marca 1932 r. (Dz. U. R. P. № 38 poz. 390) w języku nieurzędowym tzn. ruskim (rusińskim). W związku z tym wyjaśniam, że obywatele narodowości ukraińskiej (rusińskiej) winni przy wypełnianiu obowiązków meldunkowych przestrzegać przepisów o języku państwowym i dokonywać je w języku polskim. Stosownie bowiem do postanowień art. 2. ustawy z dnia 31. lipca 1924 r. o języku państwowym (Dz. U. R. P. № 73, poz. 724) władze samorządowe są obowiązane do przyjmowania podań oraz ustnych oświadczeń w sprawach, których załatwienie do nich należy, od obywateli polskich, narodowości ruskiej w języku macierzystym. Z interpretacji tych postanowień nie wynika bynajmniej, aby obywatele polscy narodowości ruskiej mogli przedkładać biurom ewidencji ludności karty i zgłoszenia meldunkowe na formularzach, wypełnionych w języku ruskim, ponieważ wypełnienie obowiązków meldunkowych nie może być uważane ani za podanie, ani też za ustne oświadczenie. Przedkładając bowiem w biurze meldunkowym kartki meldunkowe obywatel nie prosi zupełnie biuro o jakąś czynność urzędową, czy o decyzję, lecz spełnia jedynie obowiązki ustawowe. Zawiadamiając o tym, polecam zastosować się do powyższego, od obywateli narodowości niepolskiej nie przyjmować kartek meldunkowych wypełnionych w języku niepolskim. Opornych należy pociągnąć do odpowiedzialności karno-administracyjnej za przekroczenie art. 25, pkt. 2. cyt. rozp. tj. za niedopełnienie formalności meldunkowych.

Значить, хто виповнить зголошення по українськи, буде караний так, якби взагалі не подава зголошення. Той розпорядок старости Мушинського є ярко протизаконний і спертий на хибній льоґічній та граматичній інтерпретації постанов закону про мову. В цьому законі виразно сказано, що українці мають право вживати своєї мови „в поданнях та устних заявах" у всіх справах, які належать до компетенції адміністраційної влади, себто староства. Отже слова „в поданнях та устних заявах" означають у цьому законі те саме, що „письменно й устно", але не є вжиті в тій ціли, щоб розріжнювати якісь окремі роди письм (подання і неподання), або устних висловів (заява і не-заява).

Наслідком цього розпорядку громади вже відкидають зголошення в українській мові і подають до староства зголошення, щоб видало карні накази.

Тому відповідні чинники повинні негайно подбати про скасування цього незаконного розпорядку.

Д-р К.

ля, що є повне кістяків. І вступаючи в кімнату, бачити їх забавки і їх суконки, пусту колиску, порожне мале крісло, порожню кімнату, цілий світ опустілий, і слухати, як у цій жахливій тиші гомонять сміхи діточок сусідів! Ох! як це трапиться, на мою думку залишаються тільки дві речі: або розторощити собі череп об стіну, або припасти на коліна й залишитися навіки з чолом притвожденим до колиски.

* * *

Відколи моє життя звязане з цією істотою, думка про смерть не лякає та не смутить мене, хіба настільки, наскільки лучиться з думкою про її майбуття. Та якщо би я для його життя мав пожертвувати своє; якби я, певний того, що спасу його, мусів зробити з мого тіла щит та боронити його, забуваючи про власну оборону, непорушний, маючи його на руках і десятьох розбишак на карку, о! я вмліваю на таку думку від незрозумілої мені жорстокої та гордої роскоші; думаю, відчуваю, присягаю, що я дав би себе порізати ударами кинджалу, вкриваючи його голову поцілунками і не відчинив би губи до крику: „Помилуйте!" І не проливаючи ні сльозини над своєю долею.

* * *

Сьогодні вранці, між іншими дивоглядами, я відкрив його думку, що люди є зроблені з дерева, і хоча я говорив йому... —

Перерване, бо мячик перевернув каламар.

З італійської мови переклав
П. Карманський.

В листопаді — місяці українських інвалідів, зберіть жертви від знайомих та вишліть їх на адресу: УКТОДІ. Львів. Потоцького 48.

Офіційна статистика квестіонує „тривожні дані" проф. Ромера.

Варшава, 9. листопада.

Доц. д-р Віктор Орміцький, керманич Популяційно-Міґраційного Виділу при урядовому Інституті Національоґічних Дослідів, виступив у томуж Інституті з незвичайно цікавими статистичними даними на тему популяційних і внутрішньо-міґраційних рухів у польській державі за кільканацять останніх років.

Спираючись на прецизійних даних і докладно виготовлених мапах, прелеґент насвітлив цілу низку скомплікованих та особливо трудних до докладного цифрового прослідження статистичних явищ, **квестіонуючи м. і. цілковито відомі „тривожні дані" проф. Ромера зі Львова,** що, як відомо, визнаючи максиму: статистика — служниця до усього, намагався надавати статистиці актуальні політично форми і зміст.

Д-р Орміцький ствердив крім того м. і. явище винаселювання північних областей краківського воєвідства, втечу жидів з Галичини (причина: плянова розбудова української кооперації) і з Білосточчини (послідовна бойкотово-розбиваціька акція народовців) та наплив познанського елементу на схід. Цікаве теж що впарі з віджидівленням Галичини — **зажидівлюються волинські міста й містечка.**

В цікавій науковій дискусії, що в ній забирали голос найвизначніші варшавські статистики, почули ми м. і. особливо **вимовні для нас ствердження М. Ґродзіцького,** дослідника і спеца від Полісся, про поступи **віроісповідної конверсії у цій нашій області.** Отже — як запевняє п. Ґродзіцький — на підставі подрібних парохіяльних (римо-катол.) виказів обрахував він число конверсантів з православія на латинство **за останніх 13 літ на 6.000 душ (!)** (для Полісся) — незалежно від чого в самому **камінь-коширському повіті перейшло на латинство 10.000 душ (!).**

До цих прецікавих та страхітливих для нас цифр і даних постараємось повернутися згодом в окремій статті.

КТВ.

—o—

Економічний огляд.

Кредитові кооперативи Р. С. У. К.

І ВКЛАДКИ ОЩАДНОСТИ В НИХ.

На 3.273 кооператив ріжного роду, обєднаних у РСУК по день 1. жовтня 1937 р. було 657 кредитових. Діляться вони на три групи: міські або скорочено Українбанки, сільські (Райфайзенки) і інші (урядничі). До першої групи зачисляємо 114 кооператив, до другої 532, до останньої всього 11. Всі ці кооперативи разом мали щадничих вкладок по день 1. жовтня 8,230.274 зол., зложених на 77.864 книжечках тоді, коли рік тому було лише 6,970.070 зол. на 63.522 книжечках. Отже впродовж року стан вкладок збільшився на 1,260.204 зол., себто на 18.1%, а число вкладчиків на 14.326, себто 22.6%. Як на наші теперішні відносини слна і друга сума поважні. Але коли розглянути їх ближче, то вийде наверх наша убогість, якій подібної другої годі найти.

Найповажнішу групу між кредитовими кооперативами становлять Українбанки в числі 114. Сума зібраних ними вкладок є 6,417.844 зол., розміщені на 23.917 книжечках. Пересічно припадає на 1 Українбанк 56.297 зол., а на одного вкладчика 268 зол. Вже тут виходить, як малими сумами вкладок розпоряджують наші міські кооперативні банки! Колиж з того числа кооператив виелімінувати Кооперативний Банк „Дністер“, то вислід буде ще менше корисний. Кооп. Банк „Дністер“, що істнує вже понад 40 літ, став дійсно одною з найповажніших у нас ощадностевих інституцій. Сума вкладок ощадности в „Дністрі“ дає 1,903.397 зол ульокованих на 2.573 книжечках, що дає в пересічі 740 зол. на 1 вкладчика. Про рух щадничих вкладок у „Дністрі“ свідчить сума річного обороту (вклади і виплати) на тім рахунку в 1937. р. у висоті 3,107.425 зол. Поза „Дністром“ йде „Віра“ в Перемишлі зі сумою вкладок 587.009 зол., Покутський Союз у Коломиї з 465.775 зол., два Українбанки, що мають понад двісті тисяч вкладок, або разом 525.797 зол., три Українбанки зі сумою 310.807 зол., а 16 зі сумою вкладок від 50 до 100 тисяч, або разом на 1,188.076 зол. Інші 90 Українбанків мають суми вкладок нижче 50 тисяч.

З Райфайзенками справа представляється ще слабше. На 523 Райфайзенки припадає щадничих вкладок 1,709.701 зол. з 53.370 вкладчиками, що дає пересічно 3.214 зол. на одну кооперативу, а 32 зол. на одного вкладчика. До цього треба додати, що лише 38 Райфайзенок має суми зібрані від 10 до 52 тисяч, або разом на 717.525 зол. Решта Райфайзенок має суми вкладок нижче 10 тисяч.

Остання група кооператив у числі 11 зібрала 102.729 зол. щадничих вкладок і тому пересічна сума вкладок на одну з них випадала 9339 зол., а при числі 579 вкладчиків припадає на 1 вкладчика 178 зол.

З повищих даних видно, що 81% наших кредитових кооператив і 69% вкладчиків находиться на селі. Колиж узяти під увагу зложені суми, то вийде навпаки: 90.5% суми всіх щадничих вкладок находиться в міських кооперативах.

Поза виказаними сумами зібраних щадничих вкладок у кооперативах першого ступня, має ще Центробанк 1,656.983 зол. Поза кредитовими кооперативами буде ще коло 3 міліони ощадностей, зложених у інших некредитових кооперативах, а в Земельнім Банку і Українській Щадниці в Перемишлі є також коло 4 міліони, так, що всіх організовано зібраних щадничих вкладок в українських установах маємо всього коло 17 міліонів.

На території трьох воєвідств, до терену яких обмежена діяльність Ревізійного Союзу Українських Кооператив, начисляється понад 3 і пів міліона душ українського населення. З того виходить, що на душу нашого населення припадає всього 49 зол. ощадностей, зложених у своїх установах. Яка це мала сума, то найкраще зілюструє нам порівнання суми всіх вкладок у деяких краях з їх числом населення:

Край	населення	Сума всіх ощадностей у міл.		Пересічна квота ощадн. на 1 душу
Польща	32,107	3,212	зол.	100,0
Німеччина	66,042	13,496	м.	204,3
Бельгія	8,276	10,573	фр.	1,277,5
Чехословаччина	15,057	21,325	кор.	1,416,2
Франція	41,940	62,064	фр.	1,479,8

Наведений огляд показує нам, що ми, українці не досягли в ділянці ощадности навіть половини того, що припадає в пересічі на 1 душу в Польщі, а в тім числі і на нас, а вже рівнятися нам до інших народів нема як, хочби взяти на увагу навіть меншу вартість деяких валют від наших золотих.

З тих усіх табель і порівнянь виходить для нас лише один висновок: **змагати всіми силами і засобами до поголовного, хочби і сотикового складання ощадностей.** Без зібрання відповідної суми ощадностей не зуміємо не то розвинути дальше, але навіть утримати наше дотеперішне господарське життя. **І. Федак.**

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

II. БРАНЖЕВИЙ КУРС СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ У ЛЬВОВІ.

8. листопада ц. р. відбулось відкриття II.-го Бранжевого Курсу для кандидатів на купців і початкуючих купців. Салю домівки СУК у Львові битком заповнили слухачки і слухачі, які в числі близько 70 зголосились на курс, і прелеґенти. Промовляли: голова дир. Я. Скоплиє, директор торг. гімназії А. Ковалисько, проф. В. Котович (управитель курсу) і секр. Д. Ковюх. У вівторок рано почались виклади в приміщенні Торг. Гімназії Р. Ш. Виклади обіймають усе найважніше з торговельної теорії і практики. Чинну участь бере учительський збір гімназії і цілий ряд старших купців та інших фахівців. У програму курсу входить також оглядини деяких українських виробничих підприємств.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ЦЕНТРАЛЬНА ПРОМИСЛОВА ОКРУГА, АБО Т. ЗВ. ПОЛЬЩА Ц.—ПУБЛИЧНИЙ І ПРИВАТНИЙ КАПІТАЛ.

Після таких могутніх господарських центрів, як Ґдиня і Мосціце, має вирости в „серці Польщі“ (як кажуть) в околицях Сандомира багато фабрик, які творитимуть разом нову промислову округу т. зв. „центральну“. Недавно відбулась **прогулька польських журналістів** з Варшави на терен наміченого і вже частинно реалізованого „великого чину“, що йде в парі з актуальною тепер скрізь у світі будовою т. зв. „оборонного господарства“. Після прогульки появилось у польських газетах багато репортажів, повних ентузіязму, а крім того декілька статтей з міркуваннями ширшого характеру. Виявилась навіть подекуди полеміка. Про одну таку полеміку хочемо тут згадати: „Цодз. Газета Гандльова“ в статті „Приватна і публична ініціятива“ опрокидує закид одної польської газети, немов би все замітне з господарського боку творила в Польщі держава при пасивности приватного капіталу. „Ц. Газета Г.“ пригадує важну ролю, яку відіграла досі приватна ініціятива **в господарській відбудові і розбудові Польщі.** „Треба було великої енергії і підприємчивости, щоб без чужої помочі замінити руїни в виробничі варстати“. Це був перший великий крок. Потім розпочалась тяжка і тверда боротьба за господарську самовистарчальність. Зродився в Польщі хемічний промисл і електротехнічний промисл, розвинувся і все більше зростає металевий промисл, розвинулись дальше промисли: паперовий, споживчий і інші. Приватна ініціятива зберегла в часі кризи варстати праці і взагалі виконала масу преважних завдань. Щоправда не були вони такі ефектовні назовні, як дещо з результатів публичної ініціятиви. Але до будови ґіґантичних обектів у ролі Ґдині може приступити тільки держава, яка має до того відповідні фонди, закордонні кредити, тощо. Врештою і тоді публична ініціятива не може обійтися без приватної. Ось хочби в Центр. Промисловій Окрузі, яка повстає, працює вже також приватний капітал (фабрики: синтетичного каучуку, „обрабярок“, самоходових опон і інші). Працював би він ще інтензивніше, колиб не занадто великий **поспіх державних капіталів.** Перспективи співпраці обох форм ініціятиви — кінчить „Ц. Г. Г.“ — є корисні і добрі, але приватний капітал може бути тільки тоді повновартісним співчинником, коли його не будуть знеохочувати, а то й нищити, чи бодай ослаблювати.

ПІДВИШКА ОБЕЗПЕЧЕНЕВИХ ЧИНИТЬБ УМОВИХ І ФІЗИЧНИХ СЛУЖБОВИКІВ.

З 1-шим січня 1938 р. мають повернутись в поворотом давні ставки емеритальних обезпечень, обнижені декретом президента в лютому 1936 р. для зміцнення консумційного ринку. Умовий працівник платитиме 0.8% більше від своєї платні, а працедавець за нього 0.7% більше. Фізичний робітник платитиме 0.7% більше, а працедавець 0.8% більше. Цей поворот до старого викликав занепокоєння в світі службовиків і підприємців, але на дальшу пролонгату декрету є вже мала надія.

СВІТОВА ХРОНІКА.

ЗНОВУ ЗОЛОТА ГАРЯЧКА. — ВТЕЧА ВІД ДОЛЯРА.

Останній час прийшов великий попит на золото, що вказує на рецидиву тезаврикації. Не без впливу на це є чутка про нове зниження вартости американського доляра. В літі, коли внаслідок великих золотих транспортів з СССР, льондонський золотий ринок збайдужів у відношенні до жовтого металю, вибухла поміж його посідачами паніка. Подача золота зросла дуже сильно і дісажіо (різниця в діл від паритету) дійшло до 7 пенсів при унції. Тоді детезаврикація принесла на світло дня велику масу золота, якою поділились державні вирівнавчі фонди Америки та Англії. Тепер знову ажіо (себто ріжниця вгору від паритету) дійшло до 9 пенсів. Дехто пробує вже вияснювати зниженою вартости золота замітну знижку цін сировин, хоч причин для такої знижки є чимало інших, про що ми писали в статті в попередньому „Ек. Огляді“. Зате нема сумніву, що золота гарячка і спадок курсу доляра в порівнанні до курсів інших валют тісно вяжуться. Замітне, що поголосок про близьку нову девальвацію доляра (з 59.06 до 50 відс. давного паритету) урядові американські чинники не заперечують.

СОЦІЯЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ СССР.

У „Прагер Прессе“ з 6. п. м. поміщений допис із Москви, в якому з приводу 20-літніх роковин СССР представлений біланс осягів диктаторського режиму в ріжних ділянках життя. Стаття написана з великим признанням для большевизму, в дусі гарячого совітофільства. З усієї поданої статистики цікаві можуть бути для нас цифри, які говорять про попередній і теперішній соціяльний склад мешканців СССР.

Ось ці цифри: в 1913 р. складалось населення Росії з 18.7% робітників і інших службовиків, 65.1 селян, 19.1 буржуазії і селянських багачів та 2.2% інших осіб (військо, студенти, тощо). В 1937 р. є вже 34.7% робітників і інших службовиків, 55.5% колхозників-селян і зорганізованих ремісників, 5.6% самостійних селян і незорганізованих ремісників та 4.2% інших осіб.

Як бачимо, пересунення в клясовій структурі дуже поважні.

МІЖНАРОДНЯ КООПЕРАТИВНА ТОРГОВЕЛЬНА АГЕНТУРА.

При кінці жовтня основано в Льондоні велику кооп. агентуру для закупу п. н. „Інтернейшенел Кооперейтіф Едженсі Лімітед“. Членами її є 14 великих кооперативних централь для закупу в ось-таких краях: Бельгія, Англія, Естонія, Фінляндія, Франція, Голяндія, Австрія, Палестина, Польща, Шотляндія, Швеція, Швайцарія і ЧСР. Найповажнішим членом і властивою організаційною базою є англійська кооперація, яка затруднює тепер 200 тис. людей. Провід агентури обняв голяндець Дійкстра, а до провідного органу ввійшли репрезентанти Англії, Шотляндії, Бельгії, Голяндії, Швеції, ЧСР, Австрії і Швайцарії.

ЗАГАДКА З ДИМІСІЄЮ Д-РА ШАХТА. — ПОВНА ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ ГОСПОДАРКИ.

По світі пішла чутка про димісію Шахта з посту міністра господарки. Цю чутку і ми подали, зясовуючи коротко, в чому розходиться Шахт з міродайними чинниками і в чому малаб бути причина його димісії. Та показується, що справа з цією димісією дуже неясна. Знаменитий „фінансовий чародій“ сучасної Німеччини має занадто великі особисті вальори і занадто поважні заслуги, а через те є державним діячем, якого легко чи можна повновартісно кимсь другим заступити. Листопадове число журналу господарського офіцозу національ-соціялістичної партії **„Дойче Фольксвіртшафт“** принесло цікаву статтю у звязку з т. зв. „кризою Шахта“ і наміченою реорганізацією німецького господарства. Найбільш замітне в цій статті те, що вихваляючи великі успіхи Ґерінґа, журнал одночасно дочить копії в обороні д-ра Шахта. Не зважаючи на осудження правників, д-р Шахт зумів — мовляв — довстоятись цитомій правникам застоялости, формульности, тощо. Щоправда поміж поодинокими міністеріяльними ресортами вирвнули спори за компетенцію. Це мусить скінчитись. Обєднання мусить прийти в такій формі, що хоч господарство, торговля, хліборобство, роботи, комунікація і фінанси затримають самостійну організацію і міністрів, то проте найвищий шеф четвертирічки мусить мати право рішаючої диспозиції.

Так пише журнал дуже близький до мін. Ґерінґа.

Чи захоче д-р Шахт підлятися рішаючій диспозиції мін. Ґерінґа — це покаже найближча майбутність.

Сторінка без політики.

Найсправніший уряд Аляски.

КОЛИ ПРОПАДЕ ЛЮДИНА...

Мабуть ніхто не помилиться, коли містечко Юму на Алясці назве найромантичнішим та найбільш емоційним місцем на світі. Воно складається з невеликої скількости деревляних домів, між якими є теж кілька деревляних будинків. Люди, які там живуть ведуть монотонне життя. Всі дні подібні до себе. Одиноким звязком, що лучить Юму зі світом є радіо і кілька пароплавів, що приплавлюють в кількох літніх місяцях до невеличкої пристані. Зимою лежать доми й вулиці під сніговим покривалом грубим нераз на півтора метра.

КРАЙ В ЯКОМУ ЧАС СТОЇТЬ.

Проте Юма забута людьми, яка лежить у безвістях Аляски, має свою особливість, що придбала їй славу в цілому світі. Це уряд для справ загублених людей. Та дуже помиляється той, хто собі зараз уявляє велитенську модерну будівлю, мало що не хмародер із прегарними кімнатами, вибагливими уладженнями, безліччю проворних урядовців і т. д. Ні, цілий уряд для справ запропащених людей в Юмі обслуговує один-одинокий чоловік, який сидить у невеличкій кімнаті звичайного будинку. Навіть телефонічного апарату до далеких розмов нема в тому уряді. Одинокий урядовець того оригінального уряду сидить уже кільканадесять літ на своїм становищі. Зате його невидні впливи сягають до найдальших і найдикших закутин цієї дивної країни Півночі. Майже 70.000 осіб, які загинули в безвістях Аляски та північної Канади, віднайшов той дивний уряд з Юми. Іноді щойно по кількалітніх розшуках. Бо в тих околицях панує зовсім інше розуміння простору й часу, як у нервовім житті культурного світа. Поліцисти, які на конях або на санках запряжених собаками, відбувають цілими тижнями далекі патрульні виїзди, торговці футер і мандрівні індіяни є добровільними співробітниками уряду для справ запропащених людей.

ЗАГУБЛЕНИЙ СПАДКОЄМЕЦЬ.

Один з випадків віднайдення загубленої людини, записаний в актах того уряду, міг би стати знаменитою темою до сензаційної повісти. В 1934 р. звернулися канадійські органи влади до урядовця з Юми з проханням відшукати рубача дров Віліяма Мінца. Тому щасливому вибранцеві долі припало 80.000 фунтів у спадщині. Та ніхто не знав, куди він дівся. Умовини, яким він завдячує несподіване велике багатство були справді небуденні. Віліям виїхав із канадійськими частинами ще як молодий хлопець на світову війну. В бою недалеко Камбре ранив його важко відломок гранати. Скривавлений волікся він постогнуючи на перевязочний пункт. По дорозі знайшов він англійського старшину теж важко раненого. Мінц відтягнув непритомного старшину до задних ліній і врятував йому тиким чином життя. Обох ранених перевезли до лічниці, відки вони вийшли аж після скінчення війни. Старшина вернувся до Англії, Мінц знову до Канади на своє давнє становище, де працював як механік.

Колиж прийшли роки кризи і Віліям Мінц стратив працю, пішов як рубач на північ. І більше не чув ніхто нічого про нього. В 1936 р. помер колишній старшина і залишив своєму спасителеві майно в спадщині.

Щойно по дволітніх розшуках вдалося віднайти щасливого спадкоємця. Він працював при зрубуванні старих дерев у праліcах Аляски. Вістку про нього приніс до Юми ловець, якому в уряді для справ загублених людей описали були докладно вигляд Віліяма Мінца. Таким чином став Мінц завдяки урядові з Юми богатим чоловіком, бо в іншому випадку був би ще довгі роки пережив у лісових пустарях Аляски.

УБИВСТВО ШУКАЧА ЗОЛОТА.

Також і деякі злочини вияснює уряд для справ загублених людей. В 1936 р. дістав цей уряд доручення повести розшуки за якимсь рудим французом на прізвище Віліярд. Останній раз бачили того чоловіка в травні 1916 р. над Юконом. Від того часу він загинув і ніхто нічого не міг про нього сказати. Розшуки почали на домагання европейської рідні загубленого француза.

Уряд з Юми звернувся до ріжних осіб, які в останніх роках переходили крізь Аляску та північну Канаду. Вкінці попали на слід якогось шукача золота, якого бачили люди двацять літ тому. Той шукач мав щастя, бо мав при собі доволі велику скількість золотих штабок, коли вертався вже знову до культурного світу. До нього прилучився по дорозі якийсь кривий подорожний.

Дальші інформації подало мандрівне племя індіян, яке знайшло було по кількох тижнях рудого мертвого. Його кривий товариш подорозі щез. Дальші сліди вели до Канади.

Коли кривого знайшли — було це вже 20 літ пізніше — був він статочним громадянином і власником ресторану у Ванкувері. Спершу пробував він вибріхуватися підчас слідства, одначе згодом признався, що перед 20 роками вбив Віліярда в Алясці.

ЧОЛОВІК, ЯКИЙ УПАВ ІЗ НЕБА.

Неменше романтичні й сензаційні були розшуки за одним молодим летуном, який загнався своїм спортовим літаком аж над Аляску і десь пропав коло Ледяного Рога. Його апарат розбився, він сам мандрував довгі тижні дикими сніговими пустарями, аж забрив до племени кочівних індіян. Вони приняли його гостинно, доглядали і привернули знову до здоровля виголодженого білого.

Минуло від того часу три роки. Родичі загубленого стратили вже надію на вирятування сина. Тільки його наречена вірила, що її наречений живе й шукала невтомно за ним.

Один з агентів бюра зачув про „білого індіянина", який має у своїм племени великий пошанівок. Індіяни оповідали, що він упав з неба. По кількох місяцях „білого індіянина" знайшли два поліцисти. Був це запропащений летун. За той час подружився він з дівчиною індіянкою і про свій поворот до культурного світу не хотів навіть чути. Його біла наречена мусіла раднерад погодитися з долею.

—o—

Останній олень Бульонського Ліску.

Перед кількома днями останній олень Бульонського Ліску впав жертвою автомобілевого випадку. Цей парк був найкращим місцем прогульок романтичних парижан. Колись у тому ліску відбувалися славні королівські лови. Згодом по розбудові міста ліс замінили на міський парк.

Убитий олень був справжнім останнім могіканином давнього романтичного Парижа. Механізація руху стала згубна для всіх звірят у ліску. Осліплені блеском автомобільних рефлекторів осоєні звірята попадали часто під колеса авт і гинули. Щоб їх вирятувати від смерти, виловили 20 штук і перенесли до городу Венсен. Тільки один олень втік перед обла вою і жив самітно в гущавині Бульонського ліску. І його теж стрінула смерть не від кулі мисливого, але від автомобілевих коліс

—o—

Найбагатша жінка на світі.

Місіс Месі Вілкс, яка саме недавно дістала по своїм покійнім браті „чародієві з Вальстріт" спадщину в сумі 1.700.000.000 франків, може себе зовсім добре назвати найбагатшою жінкою на світі. Ще заки дістала вона спадщину по братові, мала вже власне майно яке перевищало суму 2 міліярдів франків.

Цей велитенський маєток зібрали люди трьох поколінь. Дід місіс Вілкс був китоловом. Ціле своє життя плавав він по ріжних морях та вславився, як людина жорстока і скупа.

Він теж і дав початок величезним багатствам своєї родини. Його старша донька, мати сьогоднішньої міліярдерки відзначалася гідною подиву скупістю.

Про неї оповідали собі в Злучених Державах справді легенди. Кажуть, що вона хоч мала вже майно зложене з кількадесятьох міліонів долярів, сама ходила до крамниць за господарськими справунками й торгувалася за кожний цент, намагаючись заощадити на кожній др... ниці. Білля й одяг купувала тільки на розпро... дажах, в зимі не веліла опалювати печей і ко... ли її синові зробився на нозі якийсь погани... набій, вона не хотіла кликати лікаря, тільки взялася сама лікувати ногу. Вислід того лікування був такий, що хлопчині треба було ампутувати ногу.

Ввесь свій маєток лишила вона доньці Ме... Вілкс, при чому державний скарб взяв тільки як відсотки від спадщини 750 міліонів фран...

Тепер, коли до її майна прилучилось ще майно молодшого брата, стала вона не тільки найбагатшою жінкою Америки але й Европ...

—o—

МАРШАЛ, ЯКИЙ ДУМАВ ПРО ТЕЛЯТИНУ.

Бувший военний кореспондент „Ілюстр... сіон", історик і романіст Еміль Жан оповід... у своїх записках багато цікавих речей пр... маршала Жоффра.

Ще на самому початку війни, перед б... вою над Марною, до кватири Жоффра прий... ли з Англії якісь важні гості, чи не сам льо... Кіченер. Ситуація на фронті була погана. Н... ці загрожували Парижеві. У штабі багато ст... шин було настроєних песимістично.

Наради з англійцями тягнулися цілий р... нок. Вполудне Жоффр вийшов із своєї кі... нати лихий і нахмурений. Адютанти дивилис... мовчки на нього і не сміли ставити ніяки... питань.

Жоффр сів на крісло. Відтак устав. Ви... но було по нім, що він з чогось невдоволени... Вкінці маршал здвигнувши раменами, сказа...

— Ну, якже це можливе, щоб годі бу... дістати телятини?... Яж запросив їх на обід ... туг нема телятини.

В цей мент він думав тільки про телятин... забувши зовсім про війну.

Можливо, що він тільки пустився на хи... рощі. Він хотів імовірно скріпити на дусі св... їх співробітників, мовляв, ситуація не є ще т... ка погана, коли я турбуюся тільки телятино...

—o—

ХОЧЕШ ШЛЮБУ — СКАЧИ З ЛЕГКОПАДУ

Таке домагання поставила команда лет... ської школи червоної армії в Москві.

Коли перед останнім святом 20-ліття револ... ції учень летунської школи хотів використа... „пролетарське свято" для особистих цілей і у... ладити родинне свято — повінчатися зі сво... коханою. Тому просив команданта школи в... пустки на той день, щоб полагодити відповід... передшлюбні формальности. Одначе команд... поставив молодому летунові важку умовину: в... конати перший скок із висоти 800 м. Такий ск... був у програмі навчання, одначе учень побою... чися, чи прочуваючи якесь лихо зволікав ве... жди з виконанням того скоку.

Колиж мав виїхати на відпустку, зголосив... того дня до команданта заявляючи, що хоч... скакати. Літак підвіз його над родинне село ... там мусів молодий летун скочити з легкопадо... Скок, на який він відважився тільки під вп... вом кохання до своєї дівчини, вдався.

Таких засобів уживають совітські коменд... щоб приневолити своїх летунів до рисковн... granted

---

ВЕСЕЛЕ.

„НА ПИВО".

Хлопець приніс гостеві пакунок і стоїть ч... чікуючи під дверима.

— Чи ти ще щось хочеш? — питається ж... ці клієнт.

— Ні... ні! — відповів постогнуючи хлоп... на — тільки, як мене шеф запитає кільк... став „на пиво", то що я маю сказати?

КАПЕЛЮХ.

— Вибачте, ви сидите на моїм капелюсі.

— Невже — ви хочете вже може йти?

КОТЮЗІ — ПО ЗАСЛУЗІ.

Вона: Подумай, в цю стару тополю, що м... під нею познайомилися, вдарив грім!

Він: Добре їй так!

В СУДІ.

Купець Штінкфіш платить залюбки чек... без покриття. Завжди вміє він викручуватис... одначе одного разу таки повинулась йому нога...

— Тисячу золотих кари! — заявляє судя. — Тисячу золотих треба негайно заплатити ... арешт!..

Штінкфіш підсміхується:

— Я плачу зараз. Візьмете чек?

Святкування 20-ліття большевизму в Ужгороді.

ПАТ подає з Ужгороду, що ініціятива міської ради в справі святкування 20-ліття большевицької революції стрінулася з гострою критикою тамошньої преси. Часопис аграрників „Подкарпатске Гляси“ гостро виступив проти парад, пишучи, що Ужгород має інші турботи, ніж викидування соток корон на привітні телеграми до Москви. Цей часопис пише, що большевицький режім приніс народам СССР куди гіршу неволю, як за часів царату.

З того, що Чехословаччина звязана зі Совітами умовою взаємної помочі не виходить ще, що кожне місто в Чехословаччині має уладжувати паради в честь большевицької революції. Зорганізована в Ужгороді з нагоди 20-ліття большевицької революції парада, випала дуже мізерно й блідо. На ній зібралася ледви горстка людей, здебільша чехів і жидів. **Місцеве українське населення демонстративно стрималося від участи в тім „святі“.**

Бразилійці вдоволені зміною конституції.

З усіх бразилійських стейтів повідомляють, що все населення приняло переворот і введення тотального устрою з живим вдоволенням. Так само й військо приняло цю подію з повним довірям.

Уряд подався до димісії, щоб уможливити президентові свободу у творенні нового кабінету. Припускають, що новий уряд повстане скоро і що зміниться обсада лише трьох міністерських тек.

НЕСПОКІЙ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Вашингтонські урядові кола ставляться до бразилійського перевороту обережно, мовляв: ще не маємо вичерпуючих інформацій з Ріо де Жанейро.

„Ню Йорк Таймс“ твердить, що у Вашингтоні бояться, щоби рух, який опанував Бразилію та який треба уважати фашистівським, не перекинувся на інші республики латинської Америки. Ідеольоґічне зближення Бразилії до Італії може загрозити здійснення панамериканських ідей.

ВАШИНГТОН ПОГРОЖУЄ ГОСПОДАРСЬКИМИ РЕПРЕСІЯМИ?

Південно-американські дипльомати у Вашингтоні сумніваються, щоби бразилійський президент Варґас заанґажувався у співпрацю з тотальними державами, бо через те Бразилія втратила би користи з торговлі зі Злученими Державами. Сенатська комісія закордонних справ розглядає тепер справу винайму 6-ох контрторпедовців Бразилії. Загально припускають, що зміна бразилійської конституції на цю справу не вплине, але й чути голоси, що всі сенатори прилучаться до думки сен. Бораса, який натякнув, що поборюватиме всі системи, що не годяться зі заасадами республиканського уряду.

ВІДГУК У ФРАНЦІЇ.

Переворот у Бразилії викликав величезне враження у паризьких політичних колах. Побоюються, щоб ці події не мали впливу на курс закордонної політики Бразилії. На загал у Парижі ставляться до бразилійського перевороту з резервою, бо покищо не легко зрозуміти його характер. Є м. ін. здогади, що це була лише спроба вдержати президента Варгаса при владі. Французькі кола не перечать, що Комінтерн ширив свою діяльність у Бразилії, чого доказом є революта у 1935. р. Всеж таки у Парижі побоюються, що нова конституція наблизить Бразилію до Італії, Німеччини й Японії.

„Ле Тан“ підкреслює, що бразилійські події загрожують співпраці Злучених Держав з республиками південної Америки. Зближення Бразилії до Італії, Німеччини та Японії могло би мати некорисні наслідки для панамериканізму.

Безнадійна кабінетна кріза в Бельгії.

Бельгійська урядова кріза проволікається; мін. Спакові не пощастило склеїти уряд. Король Леопольд рішив перервати переговори у цій справі до часу свого повороту з Льондону. Тимчасом міністр без теки Жансон дістав місію утворити новий уряд.

Помер віцепрезидент Конґресу Національностей.

Виділ Европейського Конгресу Національностей (національних меншин) повідомив нашу Редакцію, що в ночі з 4. на 5. ц. м. помер у Відні віцепрезидент Конгресу, архітект Гайнріх Рута.

§19.

Воєвідський уряд у Тернополі надіслав таке спростування:

В ч. 220. „Діла“ з дня 7. жовтня 1937. р. на стороні 3. і 4. у статті п. н. „Якими методами п. Непокульчицький думає приєднати українське населення до ідеї Л. О. П. П.“ поміщено нібито сказане тернопільським віцевоєводою Непокульчицьким у дні 3. Х. 1937. р. у Бережанах у промові з нагоди „Свята Л. О. П. П-у“ таке речення: „Коли прийде війна, то ґази видушать у запіллі тих русинів і жидів, які відмовляються від збірок на Л. О. П. П.“

Тому, що зміст промови віцевоєводи Непокульчицького представлено незгідно з правдою, слід помістити на основі §. 19. пресового закону з 17. 12. 1862. Д. З. П. ч. 6. з 1863. р. у найближчому числі „Діла“ на тому самому місці і тими самими черенками ось-таке спростування:

Неправда, начебто тернопільський віцевоєвода Непокульчицький у промові в Бережанах дня 3. Х. 1937 р. сказав речення, коли прийде війна, то ґази видушать тих українців у запіллі і жидів, які відмовляються від збірок на Л. О. П. П.“, зате правдою є те, що речення вжите у промові звучало: „Коли прийде війна, ґази будуть ділати вбивчо на всіх без національної ріжниці, отже і на поляків і на українців і на жидів, тому всі повинні боронитись перед наслідками війни підтримкою праць Л. О. П. П.“.

Еміґраційні справи.

ЕМІГРАНТИ ДО БРАЗИЛІЇ МУСЯТЬ УМІТИ ЧИТАТИ І ПИСАТИ.

Всі особи, що їм бразилійський конзулят видає візи, мусять піддатись іспитові з читання і писання у рідній мові. Ця постанова торкається усіх без вийнятку еміґрантів від 14. року життя вгору. Постанова ввійшла вже в життя і якщо ствердять, що хтось із родини понище 14. року життя не вміє читати ні писати, то такий не зможе висісти на бразилійській землі.

ДЕВІЗОВА ОСТОРОГА.

Згідно з оголошеними постановами і вказівками на основі письма девізової комісії Еміґраційний Синдикат остерігає всіх еміґрантів, щоб у власному інтересі не вивозили польських грошей, але в розмірах дозволених сум набували потрібні закордонні валюти. Еміґранти, що не пристосуються до тих перестород, можуть потерпіти матеріяльні шкоди, тимбільше, що закордонні відділи польських банків не будуть від них купувати польських грошей тому, що не мають спромоги розріжнити, які суми походять з легального і які з нелеґального вивозу. Еміґранти будуть приневолені звертатися до чужих установ. Тоді така виміна може бути получена з втратами.

НОВІ БРАЗИЛІЙСЬКІ ФОРМУЛЯРІ ІДЕНТИЧНОСТИ.

Дотеперішні бразилійські формулярі ідентичности, т. зв. „Фіша де ідентідаде“, скасовані. Тепер обовязують нові формулярі, т. зв. евіденційні аркуші ідентичности. Ці аркуші виповнюються в конзуляті. Кожний еміґрант повище 14. року життя мусить явитись особисто в конзуляті, щоб підписати ці формулярі. До формулярів потрібні 4 фотографії лиця і 4 з боку для кожного власника пашпорту.

—o—

З листів до Редакції.

Прошу помістити ось таке виясненнія:

У відповідь п. д-рові Кир. Черлюнчакевичеві, який надіслав до Редакції „Діла“ дня 29. жовтня ц. р. теж вияснення до безсторонньо реферованої в „Ділі“ з 14. жовтня ц. р. справи мого процесу з Духовними Властями, додаю отсе: Не хочу входити в подробиці моєї прикрої справи, бо вважаю, що спірні справи між священником і Духовними Властями не слід вияснювати на сторінках часописів. Хочу лише згадати, що п. д-р Черлюнчакевич „забув“ додати ось що: Св. Конгрегація Східної Церкви у відповідь на мій рекурс проти декрету „Максіма Кура“ повідомила мене, що моєї справи не вдалось вирішити адміністраційним шляхом і відослала мене на дорогу духовного суду, що я дійсно зробив. Щож торкається нафтових доходів зперед 17. 3. 1934, то вони були нормовані моєю заявою перед інституціями але лише при старім нафтовім контракті. Опісля в 1926 р. новим контрактом до ч. рей. 120682, затвердженим Преосв. Єписк. Ординаріятом, розділено нафтові доходи так, що кожночасний парох діставав 7% брутто, закладовий маєток парохії 3%, а „Єпархіяльна Поміч“ 5%. Доходи з 3% і 5% брутта відсилала фірма просто до рук Єпископської Консисторії. Якщо Духовні Власти булиб респектували цей контракт, що його самі затвердили, то з певністю не булоб прийшло до тих прикрих відносин, які нині настали.

Дякуючи Хвальній Редакції за ласкаве поміщення статті про процес і за поміщення нинішнього мого вияснення, пишуся з глибокою пошаною

о. Іван Лішинський.

Борислав, 8. XI. 1937.

—o—

З відчитової салі.

Д-Р М. ЗАРИЦЬКИЙ: „Ґенеза назв зоряних констеляцій“. Виклад у Т-ві ім. П. Могили.

Форма сузіря мало коли рішала про його назву, зате люди поміщували на небі символи чинностей індивідуального і збірного життя людини (Косарі, Віз, Чумацький Шлях), і символи своїх духових потреб.

Сучасний культурний світ прийняв перевагу грецької уранографії, з чим звязана грецька астральна номенклятура. Отже найбільше часу присвятив прелеґент відчитуванню грецької мітольогії з констеляцій. Адже у греків мітольогія була не тільки релігією, але й джерелом поезії.

Та цю частину викладу попередив прелеґент історичним поглядом на китайську, гіндуську і вавилонську уранографію — адже констеляція зодіяку, з перевагою тваринного світу, є вавилонського походження. В історичному конспекті через середні віки до нових часів присвятив прелеґент увагу українським назвам сузірів, фольклором замало дослідженим.

У свому викладі д-р Зарицький висказав м. ін. і такі слова: „Треба бути математиком і поетом, треба бути греком, щоб на небі зачарувати спогад кохання, щоб зорі, тобто предмет точного знання, назвати іменням, яке має майбутнім поколінням нагадувати потребу жертви для почування“. Це правда, але треба бути поетом, ученим і всебічно освіченою людиною тай ще з Божої ласки прелеґентом, щоб так ревеляційно промовляти як д-р Зарицький. Тільки йому можна було зважитись на виклад „Правда, краса і поезія в математиці“ (на зїзді в НТШ), і тільки він потрафив учора своїм поетичним, цвітистим, а таким прогляндим викладом на астрономічну тему — зачарувати слухачів. На жаль не більше, як 50 осіб було на салі. Чому? Не сягаючи до шан. членів математично-природничої секції НТШ, до фахових пп. учителів середніх шкіл, до студентського кружка астрономів, хотілиб ми виправдати широку публику. Ви боялися, що прелеґент записуватиме таблицю науковими реґулами? Нічого подібного! Ви, міське панство задалеко відбігли від природи і потратили всі звязки з її красою! Споглядаючи на пусті крісла, висказав свою думку і сам прелеґент приблизно такими словами:

„Пані і панове, хай лев сальоновий, що має щодень свіжо прасовану блюзу, і кооператор-геній з якогось Союзу — хай цілий рік сидить на колоді, чи щось відчитає на небеснім зводі?!“

д. л.

Памятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідає той, хто післав їх до боротьби — Українська Нація! Обовязком цілої Нації інвалідів відповідно забезпечити.

По широкому світі.

Італія святкувала вчора (11. ц. м.) уродини короля Віктора Емануїла, що скінчив 68 літ.

Британська адміраліція, оголошуючи вербування старшин маринарки, зазначила, що ними можуть бути лише люди чисто европейського походження. Це викликало протести жидів.

Большевики масово виселюють за кордон „небажаних чужинців", зокрема італійців.

Румунська поліція розіслала всім високим школам спис 105-ох студентів і студенток, караних за комунізм. Академічні студії для них скінчені.

НОВИНКИ.

— **Товариство Українських Агрономів** повідомляє своїх членів, що Надзвичайні Загальні Збори відбудуться 27. листопада 1937. в салі засідань Т-ва „Сільський Господар" у Львові — Руська 20. III. п. в год. 9. рано з таким порядком нарад: 1) Відкриття і вибір предсідника, 2) Створення допомогового фонду, 3) Видавничі справи, 4) Професійні справи. Просимо всіх членів явитися на збори. — **Управа.** 1—2

— **Позір!** Забавова секція С-Б уладжує в неділя 14. XI. **Осінню Вечірку** в салі Сокола-Батька. Початок в год. 19. Гостям раді!

— **До відома дотеперішнім і майбутнім відвідувачам молочних барів.** На бажання ВП. Гостей-відвідувачів молочних барів „Маслосоюзу" (у Львові при вул. Косцюшки й Сапіги) — впроваджено до продажі, крім молока й дотеперішніх перекусок, — ще ячню, варені й саджені яйця.

— **В „Міщанському Брацтві"** у Львові (вул. Руська 3) відбудуться в неділю 14. ц. м. ширші сходини. В год. 10.30 реферат інж. Р. Шухевича і дискусія. Год. 6. веч. сходини членів і їх родин. Реферати: I. дир. Рудницького: Господарсько-економічне визволення українського народу. II. О. Процишина: „Н. Т." і її роля в життi міщанства. Після рефератів чайний вечір.

— **Надзвичайні Загальні Збори** Реміснично-Промислової Бурси у Львові відбудуться 21. ц. м від год. 10.15 в домі при вул. Бартосівни 3 у справі зміни статуту. — **Рада Товариства.**

— **В Українськім Науковім Інституті** в Берліні відбувся 12. ц. м. виклад проф. д-ра З. Кузелі на тему: „Історичний розвиток і сучасний стан українознавства".

— **Виклад М. Дужого в Рогатині.** Т-во ім. П. Могили і Філія „Учительської Громади" в Рогатині влаштовують у суботу 13. ц. м. в год. 18. у салі Українбанку виклад Миколи Дужого п. н. „Ярослав Осмомисл".

— **Інавгурація „Академічних Вечорів".** У неділю 14. ц. м. в годині 6. пополудні в салі „Української Бесіди" у Львові відбудеться інавгураційний виклад о. д-ра Василя Лаби на тему: „Ісус Христос у світлі ліберальної критики".

— **Чому українські підручники Державного Видавництва Шкільних Книжок коштують дорожче від польських?** Пишуть нам із Кремянця: У свому часі в „Ділі" хтось висловив здивування, чому українські підручники, що їх видає Державне Видавництво шкільних книжок, коштують дорожче, ніж польські. Тож відповідь на це почув я в польській книгарні Зелінського у Кремянці. У вересні ц. р. купував я там книжки для своїх дітей. Розмова велася польською мовою і власник книгарні не знав моєї національности. На мій запит, чому український буквар Державного Видавництва коштує 1 зол. 50 сот., у той час, як польський того ж видавництва коштує лише 60 сот., продавець відповів: „Оілеби одемне залежало, то українські коштовалби пеньць злотих." На моє здивування, чому так, він відповів: „Втеди мнейби куповалі, розумі пан!"... **Громадянин.**

— **Летючки проти свята незалежности Польщі.** Підчас дефіляди війська та ріжних організацій вулицями Львова з нагоди роковин незалежности Польщі, польські студенти уладили демонстрацію. В моменті, коли організації академічної та польської молоді переходили вулицею попри Готель Жоржа, гурт віших польських студентів перервав кордон і кинув між юрбу летючки проти свята незалежности. Одночасно чути було свисти і крики. Щойно інтервенція поліції привернула лад.

— **Відгомін студентських авантур.** Ректор львівського університету припинив управи студентських товариств: „Чительні Академіцкої", „Братньої Помочі" і „Кола студенток". На їх місце встановив тимчасову владу.

— **Що буде з Краківським готелем?** На останньому засіданні міської ради у Львові зголошено інтерпеляцію у справі поголоски, що Краківський готель, який Заведенню суспільного обезпечення не оплачується, має перейти в розпорядження дирекції пошт і телеграфів. Інтерпелянти вказують на те, що у Львові відчувається недостача першорядних готелів, а якщо державне поштове підприємство потрібує нового будинку, може легко собі його побудувати. Відповідь на цю інтерпеляцію дасть міська управа на найближчому засіданні ради.

— **Зимові ферії по школах.** В найближчому часі має появитися розпорядок міністерства освіти у справі зимових ферій по школах. Вони розпічнуться 22. грудня і триватимуть до 8. січня 1938 р. включно.

— **За що карають луговиків.** Повітове староство в Бучачі покарало Михайла Бориса, члена руханково-спортового т-ва „Луг" у Трибухівцях гривною 10 зол. або двома днями арешту за те, що 3. жовтня ц. р. вів відділ луговиків чвірками, не маючи дозволу влади.

— **Арештування на Закарпатті.** Чеський щоденник „Азет" з Ужгороду повідомляє, що жандармерія арештувала в Перечині учителя Івана Гопка та його брата, селянина Михайла Гопка в Невицьким у звязку з ювилейним святом у честь Богоматері — Цариці України, що відбулося 22. серпня ц. р. у с. Невицькім к. Ужгороду. Проти обох арештованих свідомих українців ведуть слідство по думці закону про охорону чехословацької републики. Арештовані сидять у вязниці при окружнім суді в Ужгороді. Їх оборони піднявся відомий український діяч в Ужгороді адв. д-р М. Бращайко.

— **Залізнича катастрофа.** На залізничому шляху між Козовою і Золотою Слободою розірвався вантажний потяг, що їхав із Ходорова до Тернополя у складі 21 вагонів. Коли перших 9 вагонів з передною машиною приїхало до Слободи, наспіла туди незабаром решта вагонів, попиханих задною машиною і вдарила на передню частину. Розбилося 5 вагонів, з того три завантажені худобою. Випадку в людях не було. На місце приїхав рятунковий потяг з Тернополя.

— **Той мав щастя.** Мошко Д. у Станиславові купив від торговця старою ґардеробою плащ за 5 зол. Коли став його чистити, знайшов у підшивці облігацію долярівки. При перевірці числа показалося, що на цю долярівку впала ще тому три роки виграна 5.000 долярів. Збогатився, якщо грошей йому не відберуть.

— **Літературну нагороду Нобля** за 1937 р. признано французькому письменникові Робертові Мартен дю Гар, який тому кілька тижнів одержав високу нагороду міста Парижа. Найбільш відомим твором нового лавреата Нобля є кількатомова повість „Ле Тіболь".

— **Летунська катастрофа** склалася під Варшавою. Комунікаційний літак, що прилетів з пасажирами з Кракова, розбився підчас осідання, при чому погибли чотири особи, а вісімнацять сильно потовклося. Причиною катастрофи була густа мряка, що закривала землю. Згинули: мати і син Костанецькі з Варшави, краківський промисловець Ґаблець і шведський промисловець Берґрін. Між потовченими находиться ґрафиня Потоцька, професор виленського університету Пельчар і інші.

— **Сензаційна афера в родині Радзівілів.** Всупереч заходам родини кн. Михайло Радзівіл приготовляється до вінчання з розвідкою Єнтою Кранц-Сухестов, яка має вихреститися. Недавно він був з нею в Каліші, а звідтіль поїхали до Кракова у справі адоптування її 8-літнього сина. Появилась поголоска, що кн. Радзівіл записав своїй майбутній жінці півтора міліона зол. Ця поголоска незгідна з правдою. Як повідомляє „Калішер Вохе", кн. Радзівіл записав їй тільки пів міліона зол. Акт запису виладив нотар Камінський у Каліші, при чому самі стемплеві оплати забрали 15.000 зол. Зачувати, що родина Радзівілів старається віддати кн. Михайла Радзівіла, який має 57 літ, під кураетелю. Він перебуває тепер залюбки в жидівських товариствах.

— **„Все те лицемірство".** Англійський король Юрій VI взяв уперше участь у торжестві шанування памяти поляглих у світовій війні, при чому не обійшлося без неприємних інцидентів. Коли король складав вінок під памятником, якийсь чоловік кликнув серед глибокої тишини: „Все те лицемірство! Приготовляєте нову війну!" Демонстранта негайно поліція усунула. Спрятали теж іншого мужчину, що хотів конче дістатися до короля. Обурений нарід хотів його злинчувати, але поліція оборонила його перед самосудом. Поліційне слідство ствердило, що це — мовляв — якийсь божевільний.

— **Згинув воєнний кореспондент.** По китайському боці находився кореспондент „Дейлі Телеграфу", Пемброк Стівенс, який примістився зількома іншими особами на вершку водотяговоі вежі в Сікавель Крік. Нараз вежу почав острілювати японський скоростріл. Всі припали до долівки, але всетаки Стівенса Пемброка вбили дві кулі, а інших ранили.

— **Дальші розстріли в Совітах.** На основі вісток, які дійшли до відома закордонних кореспондентів, в останніх днях розстріляно в Совітах знову 49 осіб, переважно із національних меншин.

— **Чи тайна Маєрлінґу буде вияснена?** Віденська урядова преса занепокоєна ліцитацією замку в Елішав у Чехословаччині, яка має відбутися в січні ц. р. Замок був власністю родини Тафе, що продала його з цілим інвентарем, переносячись до Ірляндії. В цьому замку колишній премієр австро-угорської монархії гр. Тафе зберігав у найбільшій тайні урядові документи у справі трагедії архикнязя Рудольфа і баронівної Вечери. Сам цісар Франц Йосиф передав їх свому міністрові до переховку аж до часу, як мине 50 літ від смерти цісаря. (Він помер у грудні 1916 р.). Теперішній австрійський уряд має виступити з протестом проти ліцитації та продажі важних документів у справі трагедії в Маєрлінґу. Колиж до ліцитації таки прийде, то Австрія закупить ті документи, щоб не допустити до нарушення тайни перед означеним речинцем. На випадок, якби чехословацький уряд купив ті документи, то австрійський уряд зажадає їхнього звороту в дипльоматичній дорозі. У звязку з тією справою дирекція віденського державного архіву зазначує, що не знати напевно, чи ті документи находяться у згаданому замку. Записки у справі політичного інвентаря родини Тафе, згоріли 15. липня 1927 р. при пожежі палати справедливости, де їх переховувано.

—o—

✝ Посмертні згадки.

Франц Криницький, емер. лісничий Митрополичих Дібр, маєтности Перегінсько, помер в Осмолоді, дня 12. листопада ц. р. в 74-ому році трудолюбивого життя. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

СТРИЙ.

25-ліття смерти Миколи Лисенка відсвяткував Музичний Інститут, філія у Стрию, жалібними сходинами дня 6. листопада в год. 18. у своїй домівці. Дня 7. листопада в год. 17.30 відправлено в церкві по вечірні панахиду, до якої станули трьох священників. Співав хор „Стрийського Бояна". Як зачуваємо, Музичний Інститут підготовляє святочну академію на пізніший час.

Крамниця „Нової Фортуни". Цими днями отвирає „Нова Фортуна" крамницю з солодощами при головній вулиці 3-го Мая. Сподіємось, що українське громадянство підтримає якслід нову станицю та найде і ній куток, де зможе серед приємних обставин мило провести час.

БОРЩІВЩИНА.

Посвячення величавої церкви в Озерянах відбулося 30. м. м. при участи Преосв. Кир Григорія, 30 священників та великої маси народа. Свято почалося архиєрейською Службою Божою, що її відправив в год 8-ій рано Преосв. Кир Григорій і після того посвятив величаву церкву. Зчерги о. шамб. Малицький, парох Борщева відправив співану Службу Божу, підчас якої епископ Григорій виголосив проповідь та уділив апостольського благословення. Кошти нової церкви, побудованої в середмісті на основі проєкту інж. Пежанського в модерному стилі, сягають до 150.000 зол. Душею цієї найкращої церкви в цілій околиці був парох Озерян о. І. Вальницький.

КОЛОМИЯ.

Загальні збори Т-ва „Український Народній Дім" у Коломиї відбулися 2. п. м. після поминального богослуження за тих, що відійшли з числа членів від останіх загальних зборів Товариства, в салі Народнього Дому. Проводив голова Т-ва о. прелат Русин, секретарював проф. Ковалів. Ствердивши правильність зборів згадав голова покійних членів: письменника А. Чайковського, інсп. Вас. Витвицького, проф. А. Домбчевського, дир. П. Мостовича і Д. Радишо; присутні вшанували їхню память повстанням з місць та 1-хвилиною мовчанкою. Обговореного протоколу з попередніх за-

гальних зборів рішено не відчитувати, тільки внески й запити для провірки, що з того, що було ухвалене, виконано, а що залишилося для нової управи. З черги вислухано звідомлень членів управи. Зі звідомлення секретаря довідалися члени, що управа між іншим поважно застановлялася над будовою салі: в тій цілі відбуло кілька конференцій з інж. Гнатковським, який навіть зладив начерк плянів. Але при глибшій застанові показалося, що фонди Т-ва, вчислюючи в них і каменицю напроти костела, рішуче за малі, щоб можна починати будову, а на жертвенність Коломийщини на таку суму, якої потрібно, при нинішніх умовинах рахувати не можна. Через те справа будови салі стала зовсім неактуальна. Позатим діяльність Т-ва оберталася коло адміністрування камениць і площі, призначування допомог і стипендій, уладжування відчитів та похоронів бл. п. А. Чайковського. Посередньо (саля на сценічні й мистецькі вистави, відчити, заг. збори всяких товариств, анкети і т. п.) Т-во служило цілому майже культурно-освітньому й господарсько-економічному, а то й політичному життю Коломиї й околиці. З касового звідомлення ради. В. Оробця виявилося, що Т-во має справді готівку, але приходи його не йдуть упарі з маєтком, бо Рідна Школа, яка займає цілий другий поверх Народнього Дому на свою гімназію, залягає з величезним чиншовим довгом за минулі літа (коло 14.000 зол.) і не хоче навіть дозволити заінтабулювати цієї претенсії на своїх реальностях, хоч не боронить того чужим установам. Третину першого поверху займає музей і тільки решта камениці приносить доволі неправильно вплачувані чинші. Деякі втрати занотувало Т-во через неумілість декотрих стипендистів, що не вважають за свій обовязок звернути побраних грошей, хоч мають уже доходи. Дуже гарне і повчальне звідомлення дав ради. В. Кобринський, як кустос Музею „Гуцульщина“ ім. о. Йосафата Кобринського, власність Народнього Дому. З нього побачили члени образ розвитку Музею від дня його заснованя (13. листопада 1926 р.), його теперішній стан, його велике національно-виховне значіння та його становище між обласними музеями. Зі звідомлення пробивалася наглядно велика праця над розвитком музею його основника й теперішнього керманича. Це признали беззастережно загальні збори і дали цьому вислів підчас дискусії окремою резолюцією, в якій міститься вислів повного признання й подяки за справді велику й безкорисну працю кустоса в ділянці музейництва. Цікаве звідомлення дав дир. Михалевський, бібліотекар Народнього Дому. Бібліотека має вже 1.171 томів і постійно зростає. Міститься в окремій кімнатці. Але користають з неї всього 72 особи (з усіх членів Народнього Дому й „Родини“). На Коломию трохи замало. Дальші звідомлення торкалися справ господарських. Над ними вслі розвинулася дискусія, яка оберталася головно коло фінансів товариства та його музею. Опісля на внесення контрольної комісії признано управі абсолюторію. З черги вибрано нову управу, до якої увійшли: о. прелат А. Русин як голова, пп. В. Оробець, д-р Коссак, І. Михалевський, М. Березовський, о. М. Капустинський, Б. Дідицький, Ю. Ковалів і Дм. Николишин як члени, д-р Шипайло, І. Савків, М. Мацкевич, А. Строменький і Якимова як заступники та Т. Кавалець, Паламарчук, Мих. Микитюк як члени контрольної комісії. На цьому вичерпано порядок дня і збори закінчено.

Ювилей Ольги Кобилянської відбудеться в Коломиї заходом Філії „Союзу Українок“ 21. листопада в салі Щадничої Каси. На програму зложаться: вступне слово сен. О. Кисілевської, реферат Ірини Вільде про творчість письменниці, продукції хору „Колом. Бояна“, оркестри Муз. Т-ва ім. Лисенка і сцена з повісти „Апостол черні“. Філія висловлює сподівання, що громадянство Коломийщини численною участю гідно вшанує пятьдесятьліття літературної діяльности великої письменниці.

СТАНИСЛАВІВ.

Нова станиця. На днях повстає у нашому місті нова торговельна станиця, брак якої дошкульно всі відчували. П. Микола Твердохліб відчиняє крамницю із залізом. Оснування такої крамниці повитає ціле місто й околиця з задоволенням і масовим полекоджуванням орудок у ній докаже зрозуміння гасла „Свій до свого“. Новій станиці бажаємо якнайкращих успіхів.

„Нова галянтерія“, оснування якої ми вже авізували, чинна вже в ратуші. Побіч великого вибору артикулів галянтерійних веде „Нова галянтерія“ відділ кравецьких додатків, з чого напевно радіють кравці та кравчині.

Ревія моди. Заходом „Союзу Українок“ у Станиславові відбувся мин. неділі показ мод, що викликав велике заінтересування, чого доказом була повна саля „Нар. Торговлі“. Показ перевели такі фірми: п. Остаповичева зі Львова (парискі моделі — суконі, костюми, плащі); „Основа“, Станиславів (сукні, блюзки); п. Герушська, Станиславів (капелюхи спорт. і французькі); „Трікотс“, Станиславів (трикотарські вироби) та п. Пришляк, Станиславів (наймодніші фризури). В загальному більше подобались моделі „Основи“, хоч цінами й заграничними назвами не дорівнювали п. Остаповичевій. Капелюхи п. Герушської здобули загальне признання, як теж вироби „Трікотс“-у.

Б. Л.

ТЕРНОПІЛЬ.

Лисенківський концерт у Тернополі. В нас ще не прийнявся всюди звичай святкувати роковини великих подій чи людей у той день, коли вони припадають. Винятком Перший Листопад. А вже Шевченківські, Франківські чи інші свята тягнуться у нас майже цілий рік. З тим більшим признанням треба відмітити Лисенківський концерт, що відбувся заходом культурно-освітніх установ Тернополя докладно в 25-ті роковини смерти великого композитора. В програму ввійшли виключно твори Лисенка. Розпочала концерт оркестра під батутою проф. Безкоровайного увертурою з оп. „Наталка Полтавка“. Тут і там не все „виходило“ якслід — але назагал треба підкреслити великі заслуги організаторів, яким удалося стягнути, правда, неповний та всеж вистарчальний склад. Промова існп. Сіяка була навіяна великим пієтизмом до Лисенка. Вислухали її приявні з великою увагою, бо чи не вперше почули багато цікавих історій з життя й діяльности композитора. Хто знає кантату „Радуйся ниво неполитая“, той уявляє собі, скільки праці треба було вложити в її виведення. А всеж у виконанні „Терн. Бояна“ вийшла вона зовсім можливо. Разили може непропорціонально слабі мужеські голоси, бракувало тут і там опрацювання подробиць, та це, на щастя, губилося. Слід підкреслити добре виконаний квартет (п. Стебницька — сопран, п. Цвєкова — альт, о. Романишин — тенор і п. Клодзінський — бас). Правдивою насолодою було фортепіянове сольо проф. І. Крижової, яка з питомим собі відчуттям заграла „Думку-шумку“. „На прю“ у виконанні муж. хору й сольоспів о. Романишина випали слабше. Соліста оправдує недиспозиція, зате муж. хор не має нічого на своє оправдання. Напрвду дивно, що в Тернополі не можна зібрати 16-ох добрих голосів! „Бють пороги“ в супроводі оркестри закінчили програму. Диригент п. Березовський держався точно тексту, замість боявся заінтерпретувати твір по своєму. Через те й вийшли деякі менш ефектовні місця. Через те й баритонове сольо — пописове місце — менше подобалось. Загальне враження більш як додатнє, хоча при інтенсивнішій праці могло бути ще краще.

Т. Л.

КРЕМЯНЕЦЬ.

З сучасних польських настроїв. В днях так званого „тижня школи“ цього року збирав один українець гроші на будову вселюдних шкіл. Отож коли він звернувся з просьбою за жертву до пані з місцевого польського урядового середовища, вона нервово запитала: „На які то школи?“ І, не чекаючи відповіди, додала: „О іле на польске, то я з вельком хенцьон,о іле на українське, то ані єдного гроша...“ Бідна, у своїм засліпленні зоольогічним шовінізмом не знає, що тепер на Волині нема ні одної української державної вселюдної школи, хоч українці є тут значно-переважаючою національною більшістю (84% згідно з польською офіційною статистикою); що на прилюдні збірки на українські цілі тут влада майже нікому не дозволяє, хоч має претенсії до українців, щоб, крім податків, давали та збирали на всілякі польські цілі, на які збірки відбуваються майже щонеділі і кожного святочного дня; нарешті бідака правдоподібно була виведена з рівноваги тим, що саме того дня відбувалися закладини нового шкільного будинку у Кремянці, до якого правдоподібно має перенестися державна утраквістична вселюдна школа ч. 3., будинок якої закупив для своїх потреб кремянецький лицей, та яку помилково, а може цілево, дехто називає українською хіба тому лише, що до неї ходять виключно українські діти, хоч наука тут майже в цілости відбувається польською мовою і вчителі за виключенням кількох душ є самі поляки та москалі.

Нові польські торговельні станиці у Кремянці. За останній місяць у Кремянці повстало кілька нових польських крамниць. Т-во „Рух“ відчинило газетний кіоск у центрі міста і випустило на вулицю кількох продавців часописів, які продають і українську пресу. Польський союз молочарських та яйчарських кооператив відчинив тут крамницю з набілом. Кремянецький лицей купив дім та обрудував там молочарню. Повстала вже третя приватна польська крамниця з мануфактурою. Тільки щось нічого не чувати, щоб українці проявляли якунебудь ініціятиву в цьому напрямку. Навіть споживчої кооперативи не можуть до цієї пори орухомити, хоч для цього є всі дані.

—o—

Спортові новинки.

Україна — Польонія. Останній метч за мастерство Окружної Ліги відбудеться цієї неділі в Перемишлі на грищі Польонії. До цього метчу виступить Україна в такім самім складі як минулої неділі. Метч відбудеться в год. 1.30 пополудні. Віримо, що Україна виложе в цих змаганнях стільки амбіції та завзяття, що при своїй технічній переваз. зможе запевнити собі перемогу.

Прогульку до Перемишля, на метч Україна — Польонія організує група прихильників нашої дружини. Прогулька виїде автобусами. Кошти переїзду в обі сторони 5 зол. Зголошуватися можна до п. Ліщинського РСУК, або до п. Скрипція — Сапіги 49.

Боксерський метч України з Чорними II за мистецтво Б.клясн відбудеться в неділю 21. н. м. у спортовій салі при вул. Яблоновських. До цього метчу виступить Україна скріплена Бойчуком. Левкович буде боротися в середній вазі замісць Микити.

Загальні збори УСТ. „Поділля“ в Тернополі відбудуться в неділю 21. листопада в домівці т-ва при вул. Міцкевича 11. Початок зборів у год. 4. попол.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Юрій Косач: ЧАРІВНА УКРАЇНА, Львів, 1937. Бібліотека „Дажбога“, ст. 144. Обгортка С. Перебийноса.

Іван Зубенко: ЗА КУЛІСАМИ ЖИТТЯ“. Новелі. Коломия 1937. В-во „Ока“, ст. 128. Обгортка В. Дидинюка.

о. Михайло Кравчук: ПРИПОВІСТІ ІСУСА ХРИСТА. Друге видання. Видавництво ЧСВВ у Жовкві. Книжка 214. Жовква 1937. Стор. 96, 16°.

о. Степан Ковалів: ВІЧНЕ МІСТО. Накладом і друком оо. Василіян. Жовква 1937. Стор. 117, 8°.

І. Манчуленко: А МОЛОДІСТЬ НЕ ВЕРНЕТЬСЯ... Песа на 3 дії. Театральна Бібліотека. Р. XVI., вип. 141 (III 1937). В-во „Русалка“ під ред. Гр. Гавуляка. Львів 1937. Стор. 30, 8°.

Юра Шкрумеляк: СВЯТИЙ МИКОЛАЙ У СЕЛІ. Сценки, декламації та пісні. Повна програма Свят-Миколаївського вечора в двох частинах (І. ч. для дітей, II. ч. для дорослих). „Український Театр“, вид. книгарні НТШ, ч. 38. Львів 1938. Стор. 32, 8°. Ціна 1 зол.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. Львів, 1. листопада 1937. Р. VI. Ч. 21. Зміст: О. Терлецький: Листопад. — Як переводити шкільний плєбісцит. — Ой: „Не дамо своєї пані...“ — Педагогічна Виставa. — о. Іван Велигорський. — Економічні установи й підприємства на поміч Р. Ш. — Д-р В. Старосольський: Тома Г. Масарик. — Спис українських лектур для гімназій і лицеїв. — Бібліографія. — З життя Р. Ш. — Ріжні вісти. — Додаток: Д-р Володимир Січинський: Ужиткове мистецтво в системі мистецького виховання. — Д-р Станислав Людкевич: Організація музичного виховання.

ТОРГОВЛЯ І ПРОМИСЛ, ч. 21 (75) з 1. листопада 1937. Зміст: Мусимо сплатити свій великий довг. — Перші відгуки (На шляху до організаційної співпраці українських купців, промисловців і ремісників). — Страган. — Перед змінами в промисловому законі (Протести і застереження). — Чужа підприємчивість зблизька (Дещо з помічень у подорожі Прага-Відень-Париж). — II. Бранжевий курс. — Купецькі справи в радіо. — Електротехніка в нашій торговлі (інж. Р. Крохмалюк). — Обовязки і права. — Як дбати про виставове вікно. — Волинська сторінка: Як ми уступали з міст... (Факти минулого і загрози наших днів). — Значіння Пром-Банку для українських купців і ремісників на Волині. — Волинська хроніка. — З організаційного життя (Товмач, Бучач). — Свято Т-ва Кооператорів. — Ріжні вісти. — Податкові актуалії з чужих видань. — Ринок і ціни.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ілюстрований журнал історії та побуту. Львів, листопад 1937. Р. IX. Ч. 11. Зміст: Микола Лебединський: На шлях янтарний з дубів лист паде. — В. Літинська: Із записок сімнадцятьлітньої. — П. Мигович: При VII-ій Бригаді УГА. — Карло Стасишин: Моє пояснення до споминів про VII. Бригаду пор. Миговича. — Петро Франко: Летунський відділ УГА. — Листопадові дні у Бібрці. — Михайло Середа: Українська жінка у визвольній війні. Ф. О. Ш.: Листопад 1918 р. — Я. Шемлей: Охоронна сотня мосту на Дністрі в Заліщиках у травні 1918 р. — І. Ш.: Бібліографія. — Від Адміністрації.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, Львів, листопад 1937. Р. XXV. Ч. 9.

СОНЕЧКО, український часопис для дітей. Рівне, вересень 1937. Р. III. Ч. 1. (31.).

ВІСТНИК МАРІЙСЬКИХ ТОВАРИСТВ. Львів, липень—вересень 1937. Р. III. Ч. 5.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Львів, листопад 1937. Р. 17. Ч. 3.

МІСІОНАР ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ. Жовква, листопад 1937. Р. XL. Ч. 11.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО. Львів, листопад 1937. Р. XII. Ч. 11.

ВІСТИ З ЛУГУ. Львів, 17. жовтня 1937. Р. XII. Ч. 12

УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД, чвертьрічник. Львів, листопад 1937. Р. І. Ч. 3.

НАПЕРЕДОДНІ, літературно-мистецький і науковий часопис, Львів, 30. жовтня 1937. Р. І. Ч. 2.

ШЛЯХ, релігійно-громадський часопис для народу Луцьк, листопад 1937. Р. Ч. 7.

КАМЕНЯРІ, двотижневик. Львів, листопад 1937 Р. V. Ч. 21.

ВІСТИ МУЗЕЮ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ. Прага, жовтень 1937. Ч. 17.

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ в Подєбрадах. Подєбради, жовтень 1937. Ч. 20—21.

ТРИЗУБ, тижневик. Париж, 31. жовтня 1937. Р. XIII. Ч. 42.

Театри.

Великий Театр:

Субота 13. XI. год. 8. веч. „Легенда". Вистава зокуплена, абонам. неважний.

Неділя 14. XI. год. 12. впол. „В Святоіванську ніч" казка для дітей; год. 3.30 попол. „Завтра неділя".

Понеділок 15. XI. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Театр Ріжнородностей:

Субота 13. XI. год. 7.30 веч. „Де чорт не може".

Неділя 14. XI. год. 3.30 попол. „Жабонька"; год. 7.30 веч. „Де чорт не може".

Понеділок 15. XI. год. 7.30 веч. „Жабонька".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БРОДИ:
13. XI. Циганський барон.
14. XI. Орлеля.
15. XI. Муж двох жінок.
16. XI. Шаріка.
17. XI. Ніч під Івана Купала.
18. XI. Довбуш.

З Бродів їде театр на Львів-Левандівку.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЯРОСЛАВ:
13. XI. Маруся Богуславка.
14. XI. Ніч під Івана Купала.

СИНЯВА:
15. XI. Хмара.
16. XI. Жайворонок.
17. XI. Маруся Богуславка.
18. XI. Ґейша.
19. XI. Ніч під Івана Купала.

ЛЕЖАЙСЬК:
20. XI. Хмара.
21. XI. Маруся Богуславка.

Український Національний Хор Дмитра Котка.

13. XI. Ярослав.
14. XI. Ярослав (год. 3. попол.).
15. XI. Тарнів.
16. XI. Краків.
17. XI. Краків (саля Старого Театру).
18. XI. Катовиці.
19. XI. Катовиці (Міський Театр).
20. XI. Королівська Гута.
21. XI. Королівська Гута (саля графа Редена).

КІНА.

АПОЛЬО: „Парада зірок Варшави", „Яносік, ватажок опришків".

АТЛЯНТИК: „Галька" з участю Бандрівської-Турської та Л. Кепури.

ВАНДА: „Білий нигол", „Сьогодні вечором у мене".

ҐРАЖИНА: „Шісвадцятиліття" з Ліль Даговер.

ЕВРОПА: „Їх сто й вона одна" (І. Дурбін).

КАСІНО: „Коли цвітуть бози".

КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.

МАРУСЕНЬКА: „Детектив із Гонолюлю", „Забута симфонія".

МЕТРО: „Шарж легкої бригади".

МІРАЖ: „Пасажирка зайцем" із Шерлі Темпль.

МУЗА: „Рожа" на осн. Жеромського.

ПАКС: „Пісня вояння" з Іваном Кепурою.

ПАЛЯС: „Я збрехала" (Смосарська, Бодо).

РАЙ: „Бльонд Кармен" із Мартою Еґерт.

РІЯЛЬТО: „Карієра панни Іванни".

СВІТ: „Прощаше місто", „Тиждень перед шлюбом".

СТИЛЕВЕ: „Один поверх вище" і ревія

ТОН: „Трафальгар".

УТІХА: „Циганське дівча" з Фліпом і Флапом і ревія „Військо йде".

ХИМЕРА: „Втеча до щастя" з Марг. Салівен.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5)
„Рен".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 13. листопада 1937.

БЕРЛІН 11.45, 20.10, 21.00 Веселі мельодії, 15.30 Молодь співає, 18.00 Квінтет; БЄЛГОРОД 20.45, 21.00 Нар. музика; БУДАПЕШТ 17.20, 18.00 Циг. музика, 19.25 Форт.; ВІДЕНЬ 19.30 Концерт хору, 20.00, 21.00, 22.00 „Віденські оповідання" муз. комедія Гельмесбергера; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.10, 20.00 Гарні мельодії; ГІЛЬВЕРЗУМ 19.50, 20.00, 21.00 „Кавалір Срібної Рожі" оп. Р. Штравса; КОШИЦІ 13.30, 14.00, 18.00, 18.10, 18.45 Для Закарпаття; МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Скаля ді фортуна" муз. авд. Пародія; ПРАГА 14.00 Веселий вікенд, 17.55, 18.00 Хор, 20.55, 21.00 Концерт орх. і солістів, 22.30 Танк. музика; РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 21.30, 22.00 23.00 Симф. концерт; РИМ 17.15 Джез, 21.00, 22.00, 23.00 „Алькасіно е Ніколетта" муз. казка Барбієрія.

Неділя, 14. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.30 Муз. дрібнички, 20.00, 21.00 „Масковий баль" оп. Вердія; БУДАПЕШТ 12.30 Глюкові твори, орх., 17.00 Форт., 18.00 Нар. пісні в супр. орх.; БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Помста лилика" оп. Р. Штравса; ВІДЕНЬ 15.40 Камер. музика, 16.45 Мале попурі, 18.00 Форт. дует; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 17.00 Танки і марші Швабії, 19.10 Гарні мельодії; КОШИЦІ 18.15 Музика з пл., 18.20 Петро Миговк: „Видимі духи"; МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Алькасіно е Ніколета" оп. Барбєрія; МІНХЕН 21.00 „Орфей і Евридика" оп. Глюка; ПРАГА 17.50 Орх. концерт, спів, 20.05, 21.00 Розр. програма; РАДІО ПАРІ 20.45 Вок. дуети, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Фортуніо" оп. Месажера; РИМ 17.00, 18.00, 19.00 Симф. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 13. листопада 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд.; 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки; 11.40 Скрипкові твори Чайковського, пл.; 12.03 Розр. музика, Полудн. денник; 13.45 Концерт бажань; 15.15 Трансм. із конгресу христ. купецтва; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Театр Уяви для дітей: „Ляльчине весілля" з муз. ін.; 16.15 Дута орхестра; 16.50 Фейл.: Наша програма; 17.00 Від Атеп до Байрайту (Монтеверді): сопран, альт, тенор, форт., 17.50 За виховний ідеал молоді; 18.00, 18.50 Спорт; **18.10 Камеральний концерт у вик. форт. трія: Роман Савицький фортепіян, Роман Криштальський скрипка, Петро Пшеничка віольончеля (у програмі В. Барвінський: а) фортепіянове тріо ес-моль, б) Алєгро асаі модерато, в) Анданте, г) Алєгро різолюто;** 18.35, 19.50 Актуальна гутірка; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Вірлятко оббирає бараболі" обр. для дітей з музикою, „Велкопольща" авд.; 20.00 Легка і танкова музика, пісеньки; 21.00 „Клієнт" скеч; 22.00 Розр. концерт, орх., спів, 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танк. музика з пл.; у перерві в год. 23.10 „Катедра гумору" скеч.

Неділя, 14. листопада 1937.

8.00 Сигнал часу; 8.05 Ран. денник; 8.15 Хлібороб. Ґазетка. Про продукцію шовкового сирівця, Увертюра з оп. Р. Вагнера „Корабель марево" пл.; **Гигієна молока, гутірка в українській мові виг. д-р В. Лукашевський;** коло год. 10.30 після богослуження З італійської музики, пл.; 11.30 Репортаж із життя; 11.57 Сигнал часу; 12.03 Муз. поранок симф. орх.; 13.00 Зі світа театру; 13.10 Рахунок совісти: Ріг Доброї Надії, виг. Житм. Новаковський; 13.30 Орх. музика, спів **(В. Тисяк);** 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Музика з пл., „Нещастя" авд. Музика з пл.; 15.45 Для дітей: Пожежа в пралісі, Музика з пл.; 16.45 Аннина та життя; 17.00 Концерт для дітей і молоді: хор, музика; 17.55 Хвилина бюра студій; 18.05 Розр. концерт, спів, музика; 18.40 Театр Уяви: Зілля та каміння; 19.35 Читальняні вечорниці; 20.00 Дуети та пісні, Ольга Лада сопран, **Евгенія Зрицька** мецосопран. форт.; 20.35, 21.00 Спорт; 20.40 Політ. огляд; 20.50 Веч. денник; 21.15 „Ганнуся з Погулянки" з муз.; 22.00 Оповідання про Моцарта: „Перші віденські літа"; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танк. музика з пл.

Радіокутик.

РАДІОСЛУХАЧІ ВІДВІДУЮТЬ РАДІО.

У цілому світі мають радіослухачі однакові бажання — заглянути за кулізи радія, подивитися на виконавців, яких переважно чують. Коли німецька радіофонія надає авдиції, де є дозволена присутність публики, — студії завжди переповнені.

У Ню Йорку кількість денних відвідувачів в Радіо-Сіти нагадує мандрівку народів.

У Голяндії, де центральна радіостанція не є в самій столиці, а в Гільверсум, управа міста Брюсселя дуже часто організує спеціяльні популярні поїзди, щоб задоволити бажанням населення, яке хоче відвідати радіостанцію.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 12. листопада 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·95 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·00 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з опак.	3·00 зол.
молоко	17—18 сот.
яйця (копа)	4·70—4·75 зол.

Тенденція звишкова на всі артикули.

ОПОВІСТКИ.

Показ рідного промислу в Калуші. Подаємо до відома, що в днях 28. XI.—6. XII. 1937 р. буде влаштований у Калуші **показ рідного промислу.** Українські промисловці, що не є зорганізовані в „Групі Промисловців", а які хотілиб узяти участь у тому показі, хай звернуться на адресу: „Група Промисловців" інж. Раковський, Львів, вул. Сикстуська 48, або до Торговельної Спілки в Калуші найдальше до 20. XI. ц. р. — **Комітет.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.